

gazete duvar
kitaP.

SAYI: 42

Ahlat Ağacı'ndan 'Bir Taşra Köpeği'ne

İran'da din ve devlet nasıl buluştu?

Bizi de üzdüler, sabah kalktık işe gittik...

4

Bizi de üzdüler, sabah kalktık işe gittik..

8

Ahlat Ağacı'ndan 'Bir Taşra Köpeği'ne

Serkan Alan

13

İran'da din ve devlet nasıl buluştu?

Zeynep Gökçen Satık

17

Bülent Parlak: Dergiler gençlerin istediği yaşama yakın hale geldi

Soner Sert

22

Arzu Eylem: Çok Çağı, ütopya ve distopyanın birleştiği bir roman

Senem Dere

28

Etkinlik

30

Yeni Çıkanlar - Çok Okunanlar

Sayı: 42 | Ocak 2019

Yayın Sahibi**AND Gazetecilik ve Yayıncılık,
San. ve Tic. A.Ş. adına**
Vedat Zencir**Genel Yayın Yönetmeni**

Ali Duran Topuz

**İcra Kurulu Başkanı ve
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü**

Ömer Araz

Yazı İşleri Müdürü

Cennet Sepetci / Anıl Mert Özsoy

Kapak Tasarım

Ersan Uğur Gör

Kapak Fotoğrafi

Yusuf Sayman

Katkıda Bulunanlar Murat Sevinç, Soner Sert, Zeynep
Gökçen Satık, Serkan Alan, Senem
Dere**Yönetim Yeri:**Maslak Mahallesi Ahi Evran Cad.
Nazmi Akbacı İş Merkezi 233-234
Sarıyer/İstanbul
Santral (212) 3463601, Faks (212)
3463635
e-mail: info@gazeteduvar.com.tr
Duvar Kitap'ta yayımlanan yazı,
haber ve fotoğrafların her türlü telif
hakkı AND Gazetecilik ve Yayıncılık
Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye aittir. İzin
alınmadan, kaynak gösterilmeden ve
link verilmeden iktibas edilemez.

Merhaba,

Gazeteci-yazar Aydın Engin, bazı yazılarında kendisiyle, düşünceleriyle, önyargılarıyla hesaplaşıyor. Yoksul yolcular, zor hayatlar geçirip büyük badireler atlatmış yolcular, Turgut Özal hayranı küstah iş insanı ile uzun süren tartışma, arsızlık yapan Arap şeyhlerine karşı taksici dayanışması... Hele ki gariban bir Hintli ile yolculuk macerası var ki! Murat Sevinç anlatıyor...

Senarist ve oyuncu Akın Aksu'nun ilk kitabı 'Bir Taşra Köpeği' okurlarla buluştu. Kitabın, Ahlat Ağacı filminin bazı kısımlarına ilham verdiğini söyleyen Aksu, şehrin içerisindeki taşrayı büyük bir titizlikle yansıttığı romanını Serkan Alan'a anlattı.

Tarih akademisyeni Behrooz Moazami'nin kaleme aldığı İran'da Devlet, Din ve Devrim, Batılı ekolün kullandığı anlamıyla modernleşme ve klasik Weberci devlet tanımlarının yarattığı anlayışından farklı olarak, İran'ın kendine has dinamikleri olduğunu gözler önüne seriyor. Zeynep Gökçek Satık imzasıyla...

Arzu Eylem'in iki öykü kitabının ardından ilk romanı "Çok Çağ" Nota Bene Yayınları etiketiyle okurlarla buluştu. Senem Dere, Eylem ile öykülerini ve bilim kurgu romanını konuştu.

Soner Sert, 2007'den beri var olan "İzdiham Dergi"nin Genel Yayın Yönetmeni Bülent Parlak ile sohbet etti. Parlak, popüler kültür dergilerinden bahsederken, "...Gençlerin istediği yaşama en yakın mecralar haline geldi bu dergiler. Çünkü daha az siyaset, daha fazla hayal, daha fazla uzak durmak yer alıyor bu dergilerde" dedi.

Marifet iltifata tabidir. İyi okumalar!

Anıl Mert Özsoy

Bizi de üzdüler, sabah kalktık işe gittik...

Aydın Engin, bazı yazılarında kendisiyle, düşünceleriyle, önyargılarıyla hesaplaşıyor. Yoksul yolcular, zor hayatlar geçirip büyük badireler atlatmış yolcular, Turgut Özal hayranı küstah iş insanı ile uzun süren tartışma, arsızlık yapan Arap şeyhlerine karşı taksici dayanışması... Hele ki gariban bir Hintli ile yolculuk macerası var ki! İtiraf edeyim, okuyunca yazara sarılmak istedim.

Murat Sevinç

Yazının başlığı, bir süredir işittiğim, okuduğum en hoş ve etkileyici, anlamlı cümlelerden biri. İzmir Basmane'de duvara yazılmış. Bu 'duvar yazısı'nın fotoğrafını çekip beni haberdar edense, sevgili Ulaş Bayraktar. Aslında okuyacağınız bir kitap yazısı, fakat sonuna geldiğinizde "kitap yazısından başka her şeye benzemiş" diyebilirsiniz ve haklı da olursunuz! Gel gör ki o cümleye takılıp kaldım, çare yok.

Önce, 'sabah kalkıp işe giden' insanla ilgili ne kadar çok şey yazılabileceğini düşündüm. Aşık bir genç miydi? Seçim yenilgisi alan bir muhalif mi? Bir yakınından kötü haber mi almıştı? Neye üzülmüştü bu kadar?

Belli ki çok efkârlı. Efkârlı olmasına efkârlı da, bir de ekmek parası gerekli işte. Efkârın, derdin karın doyurduğu görülmüş mü?! Çok yetenekli bir sanatçı, edebiyatçı ya da söz yazarıysanız, belki!

'Meğer Mersin bu sorunu çözmüş; her dinin cenazesi bir arada. Nasıl güzel ve ferahlatıcı bir mekân anlatamam. Bir de katledilmiş kadınların mezarları... Yolunuz düşerse mutlaka gidin. Mezarlık gezmek huzur veriyor insana. Mezar taşı okumak. Sanırım böyle şeyler de bağlıyor insanı toprağına. Yalnızca yerin üstündekiler değil yerin altına emanet ettiklerimizi de bırakıp gidemiyoruz kolay kolay...'

Bunlar dönüp duruyor zihnimde, sabah işe gitmek zorunda olan arkadaşın duvar yazısını okuduğumdan beri.

Ulaş Bayraktar, yalnızca bu fotoğrafı göndermedi bana. Birkaç hafta önce yolum bir günlüğüne Mersin'e düştüğünde, Kültürhanede ki etkinliğin sabahında Mersin mezarlığına gittik (eski öğrencimiz Semih'in eşliğinde). Ne tuhaf değil mi insanın misafirini mezarlığa götürmesi! Hem de yağmur altında. Ya Ulaş aklını yitiriyordu ya da ilginç bir şeyler görecektim! Mersin mezarlığı, yıllardır hayalini kurduğum bir yermiş meğer. Farklı din mensuplarının cenazeleri neden yanı yerde yatmasın? Biz ayırıyoruz insanları, toprak değil ki. Meğer Mersin bu sorunu çözmüş; her dinin cenazesi bir arada. Nasıl güzel ve ferahlatıcı bir mekân anlatamam. Bir de katledilmiş kadınların mezarları... Yolunuz düşerse mutlaka gidin. Mezarlık gezmek huzur veriyor insana. Mezar taşı okumak. Sanırım böyle şeyler de bağlıyor insanı toprağına. Yalnızca yerin üstündekiler değil yerin altına emanet ettiklerimizi de bırakıp gidemiyoruz kolay kolay...

Bir süredir yurt dışına göçmek konuşuluyor. Özellikle eğitimli orta-üst tabakanın gidiyor oluşunun nedeni, siyasal iklim ve geleceğe dönük umutsuzluk. Buna mukabil giden ya da gitmeyi düşünenlerin homojen olmadığı da bir gerçek. Gidenler, gitmek zorunda kalanlar, gidip de dönemeyenler... Kimi burada kalırsa işini yapamayacağını düşünüyor kimi hapse gireceğini kimi çocuğuna düzgün eğitim veremeyeceğini... Kaba sabalıktan, baskıdan, höt zöten sıkılanlar, daha medeni bir yerlerde yaşamak isteyenler. Geliri yüksek olanlar, garsonluk yapmaya niyetliler, yalnızca denemek isteyenler, üniversite eğitimi almak isteyenler. Gidenlere kızgınlık duyanlar ve kalanları küçümseyenler...

Ne gidene kızmak gerekli ne de kalanı küçümsemek. Eğer denemeye değer bir şeyler varsa denemek gerekir. Zorluklarını bilmek

'İnsan sinirlenince sınırlı yazmalı, üzgünken üzgün, mutluken mutlu. Aydın Engin gibi. Taksici anılarındaki Aydın Engin, son derece ciddi bir siyasi tartışmayı yürüten Aydın Engin ile aynı insan. Ve iyi bir insan, her sözcüğe işleyen bir iyilik. Hatıraların başından sonuna dek vicdan ve nezaket sahibi birini okumak, o vicdanın oluşum süreci hakkında fikir sahibi olmak, özellikle şu günlerde bana da iyi geldi hakikaten. İhtiyaçmış demek ki!'

kaydıyla tabii! Her iki durum da, eğer gitmek ya da kalmak bir zorunluluk değilse, eninde sonunda kişiliğimizle ilgili tercihler. Buradayken nasıl insanlarsak, göçme kararını verirken ve bir yerlerdeyken de aynıyız. Ezcümle, mutluluk ya da mutsuzluk salt ülkeyle ilgili olgular değil. Mutlu olmayı da öğreniyoruz nihayetinde.

İşte bunları düşünürken, ilk kez yıllar önce yayınlanmış olmasına karşın geçen haftaya dek habersiz olduğum bir kitapla tanıştım. "Bizi de üzdüler sabah kalktık işe gittik," cümlesine dair tüm çağrışımlar, kitapta anlatılanlarla özdeşleşti bir anda. Gidenler, kalanlar, bıraktıklarımız, özlediklerimiz, mezarlıktakiler... Ve tabii, cezaevindeki sevdiklerimiz.

Kitap, gazeteci Aydın Engin'in: "Ben Frankfurt'ta Şoförken." Yıllar içinde birkaç kitabevine misafir olduktan sonra, 2017'de Siyah Kitap'tan yayınlanmış. Yazarın Almanyadaki taksici şoförlüğü macerasını anlattığı sayfaları okuyunca, yıllardır neden Aydın Engin yazılarını bu kadar sevdiğimi daha iyi anladım. İnsan sinirlenince sınırlı yazmalı, üzgünken üzgün, mutluken mutlu. Aydın Engin gibi. Taksici anılarındaki Aydın Engin, son derece ciddi bir siyasi tartışmayı yürüten Aydın Engin ile aynı insan. Ve iyi bir insan, her sözcüğe işleyen bir iyilik. Hatıraların başından sonuna dek vicdan ve nezaket sahibi birini okumak, o vicdanın oluşum süreci hakkında fikir sahibi olmak, özellikle şu günlerde bana da iyi geldi hakikaten. İhtiyaçmış demek ki!

Göçmenler içinde bir 'siyasi sığınmacı,' Aydın Engin ve ailesi. Az buz değil, on iki yıl süren siyasi göçmenlik. Hele ki yetişkinse-niz, kırklı yaşlarda, askeri darbe ardından yabancı bir ülkede tutunmaya çalışmanın zorlukları tahmin edilebilir. O on iki yılın altısını direksiyon başında (gece vardiyasında!) geçiriyor Engin. Tabii benim için yazmak sizin için okumak kolay olmasına kolay da, yaşayanda bıraktığı izi tahmin etmek çok güç. Hemen başlarda şöyle yazmış Aydın Engin: "Sizin açınızdan elinizdeki kitap, kolay okunan, kimi kederli, çoğu eğlenceli anılardan ibaret. Yazar açısından ise çok zorlu, çok boğucu 12 yıllık siyasal göçmenlik yaşamının yarısını kapsayan bir anılar demeti..."

12 Eylül 1980 sabahıyla başlıyor hikâyeler. O ana dek çeşitli işlerde çalışmış, sandviçlerin arasına soğan ve yeşil salata yerleştirmekten, matbaa dizgiciliğine, fork-lift sürücülüğünden, gardiyanlara Türkçe dersi vermeye kadar... Üç gazeteye yaptığı başvurulardan bir sonuç alamayınca, taksici şoförlüğü kursuna kaydolmuş ve şoförlük eğitime başlamış. İşte taksici şoförlüğünü öğrenmenin zorlukları ve incelikleri de böyle başlamış Aydın Engin için. Rahmetli babam 1960'larda yaptığı için bu işi, iyi kötü bir fikrim var. Buna mukabil zaten tanıdığın bir şehir olan İstanbul'da (ki o tarihte böyle bir nüfus ve karmaşa da yok) taksicilik yapmakla, hiç o gözle bakmadığın bir Alman şehirinde direksiyon sallamak arasında fark çok

tabii. Zaten, yazar o sınava hazırlığını öyle bir anlatıyor ki, ben okurken aynı sınav gerginliğini yaşadım inanın!

Kitap başından sonuna dek, bir yandan taksiciliğin ince-liklerini ve zorluklarını, diğer yandan insan ilişkilerini ve insanlık hallerini anlattığı, hepsi iç içe geçtiği için çok zevkli. Bir de, Aydın Engin'in muzip, dalgacı dilinin cazibesi. Öze-leştirinin ağır hakaret gibi algılandığı ve "En kötü huyum çok iyi kalpli olmam," diyenlerin hâkim kültürü temsil ettiği mümtaz toprağımızda, kendisiyle de eğlenebilen insanlarla karşılaşmak, onları okumak her zaman iyi geliyor. İlk müş-terinin 'bilemediği' bir yere gitmek istemesi; orada yaşayan tanıdık Türkler'in, tercih ettiği işi 'doğru bulmaması' (malu-munuz Türkiye'de hemen her 'grubun,' 'doğru söz ve davra-nışlar listesi' ve amatör duygularla yoğun faaliyet gösteren bir 'standartlar enstitüsü' vardır!); gece şoförlük yapmanın zorlukları ve öğretici yanları (yeraltı dünyasının insanlarıyla)... Zenginleştirici insan hikâyeleri bunlar. Gün olup para almadığın yoksul müşteri, bir gün çok yoksul zannettiğin sarhoş hırpani müşterinin zengin çıkması... AIDS'in bilinir olduğu dönemde, batakhane'de 'dadı (tadı!) olmadığı' için 'kaput kullanmak istemeyen' ve başını derde sokup zorda ka-lan zampara 'hemşehrilerin' trajikomik hâlleri... İyi kalpli ve haset müşteriler... Hüzün veren, acı dolu hayatlar... Bagajı alınıp kendisi unutulmuş müşteri!

Aydın Engin, bazı yazılarında kendisiyle, düşünceleriyle, önyargılarıyla hesaplaşıyor. Yoksul yolcular, zor hayatlar geçirip büyük badireler atlattığı yolcular, Turgut Özal hay-ranı küstah iş insanı ile uzun süren tartışma, arsızlık yapan Arap şeyhlerine karşı taksici dayanışması... Hele ki gariban bir Hintli ile yolculuk macerası var ki! İtiraf edeyim, okuyunca yazara sarılmak istedim. Bir de, bazı anılarda adı geçen 'Benerci' hatırına, kitaptan sonra oturup Nazım Hikmet'in "Benerci kendini niçin öldürdü?" şiirini okudum. Siz de okuyacaksınız, şüpheniz olmasın! Ah tabii Aydın Engin'in adının neden 'Aydın' olduğunu da öğreniyorsunuz. "Küçü-cük, mavi gözlü bir kız çocuğu annesine fısıldıyor: Ben gelin olup, oğlum olunca, adını Aydın koyacağım." Yazının başın-da, bırakıp gidilmesi zor olan yerlerden biri de mezarlıklar demiştim; bu yüzdendi sanırım.

Aydın Engin, bazı anlarda "Mercedes'ini" yol kenarına çekip bir sigara yakıyor, efkârla. Ben de şimdi bu yazıyı bitirip yakacağım bir tane. Marifetmiş gibi! İnsan çok karmaşık bir varlık. Tanımak, anlamaya çalışmak gerek. Kolay yargılama-malı. Ve vicdan, ne kadar önemli, değerli bir sözcük hakika-ten.

Değerli Aydın Engine, sağlık mutluluk dilerim. Bir de, daha uzun yıllar okumayı...

Ben Frankfurt'ta Şoförken, Aydın En-gin, Siyah Yayınları, 204 syf, 2017.

Ahlat Ağacı'ndan 'Bir Taşra Köpeği'ne

Senarist ve oyuncu Akın Aksu'nun ilk kitabı 'Bir Taşra Köpeği' okurlarla buluştu. Kitabın, Ahlat Ağacı filminin bazı kısımlarına ilham verdiğini söyleyen Ak-su'yla, şehrin içerisindeki taşrayı büyük bir titizlikle yansıttığı romanı üzerine konuştuk.

Ahlat Ağacı filminin ortak senaristleri ve oyuncularını arasında yer alan Akın Aksu'nun ilk kitabı 'Bir Taşra Köpeği', Doğan Kitap aracılığıyla okurlarla buluştu. Sinemacılar Nuri Bilge Ceylan ve Ebru Ceylan, sosyal medya hesaplarından kitaba dair yaptıkları paylaşımlarında, "Ahlat Ağacı filmine de ilham veren bir metin" notunu düştiler.

Serkan Alan

'BANA İLGİNÇ GÖRÜNENLERİ YAZMAYA BAŞLADIM'

Üniversiteden mezuniyetinin ardından tanıklık ettiği ve güldüğü şeyleri kaleme almaya başlayan Akın Aksu, kentin içerisindeki taşrayı ve taşralılığı büyük bir titizlikle okuyucularına sunuyor. Taşrayı, alışılmış taşra motiflerinden sıyrarak

kentin ve kentliliğin içerisinde ele alan kitap, bir erkeğin hayatına dair anlam arayışına tanıklık fırsatı veriyor.

“Ben, hayatın içerisinde belki de birçok insanın önemsiz göreceği anları, olayları kendi yaşadıklarına benzeterek kaleme aldım bu metinde. Aslında beni güldüren şeylerdi bunlar” diyen Akın Aksu’yla ‘Bir Taşra Köpeği’ üzerine yaptığımız söyleşi şöyle:

Bir Taşra Köpeği’nin ortaya çıkış sürecini sizden dinleyebilir miyiz?

Üniversiteden mezun olduğum yıl Çanakkale’de boş boş gezindiğim, her türlü işe başvurup bazılarında çalıştığım bir dönem... Her şey çok anlamsız ve değersiz görünüyor ve belki biraz da eğlenebilmek için insanların konuşmalarını dikkatle dinliyor ve sadece bunlara gülebiliyordum. Böyle bir dönemde bana ilginç görünenleri yazmaya başladım. Sonra tamamlanmadan kalmıştı o notlar.

Ekim 2009 notuyla sonlanıyor ‘Bir Taşra Köpeği’. Kitap sizin de senaryo aşamasında ve oyuncu olarak katkı sağladığınız Ahlat Ağacı filmini nasıl etkiledi?

Evet. Sinan karakterinin karşılaştığı konuşmalar, yalnızlığın ve gerginliğin biçimi, tonu. Bazı kısımlara ilham vermiş olabilir.

‘BİRÇOK İNSAN İÇİN BELKİ ÖNEMSİZ OLAN AYRINTILAR DİKKATİMDEN KAÇMIYOR’

Alışılmış taşra metaforlarınının olmadığı fakat insanların ruh hallerinden yer yer tepkilerinden, büyük paydada kültürden yola çıkarak taşrada olma halini hissettiren bir roman. Şehirde sürdürülen taşralılığa dair pek çok iz var. Taşraya yeni bir boyut kazandırdığınızı düşünüyor musunuz?

Bir tür yetersizlik duygusu var durmaksızın konuşan karakterlerde. Kültürel çalışmalar yürütenler, projeleri olanlarda bu daha çok belirginleşiyor. Zaten kitapta bazıları ‘utanacağımız bir şey yok’ gibi sözlerle itiraf da ediyorlar bunu. Tavuk dönercisinden öğretim görevlisine kadar herkes bir şeye yapışma, hayatlarında bir şeyleri yenileştirme ihtiyacı içinde. Ya da ben bu özelliktekileri yazdım. Yeni bir boyut kazandırdığımı düşünmüyorum ama yetenek ya da takıntı, ne denirse, öncelikle ilgimi çeken, birçok insan için belki önemsiz olan ayrıntılar dikkatimden kaçmıyor. Söyleyebileceğim budur.

‘Bir tür yetersizlik duygusu var durmaksızın konuşan karakterlerde. Kültürel çalışmalar yürütenler, projeleri olanlarda bu daha çok belirginleşiyor. Zaten kitapta bazıları ‘utanacağımız bir şey yok’ gibi sözlerle itiraf da ediyorlar bunu. Tavuk dönercisinden öğretim görevlisine kadar herkes bir şeye yapışma, hayatlarında bir şeyleri yenileştirme ihtiyacı içinde. Ya da ben bu özelliktekileri yazdım.’

'İdeoloji sadece bir motif, konu insandı. Burada amaç edinmenin, kendini tanımlama ihtiyacının, adanışın doğasına biraz eğilmek istedim. İnsan kendine hangi noktada eziyet etmeye başlar, hayatını nasıl daha da zorlaştırır, bir dönem ilgimi çeken buna benzer konular olmuştü.'

Okurlar, erkekleri, yer yer eril erkekliği anlatan bir romanla karşı karşıya diyebilir miyiz?

Evet. Genel olarak erkeklerin saçma sapan dünyasıdır bu. Tabii birkaç ara bozucu kadının varlığı da söz konusu ama genelde erkekler ön planda. Güç belirtisi göstermeye çalıştıkça silinen tipler.

'İDEOLOJİ SADECE BİR MOTİF, KONU İNSANDI'

Küçük bir şehirde sürdürülmeye çalışılan "solculuğa" dair de izler var kitapta. Kitap, küçük şehirlerde yaşayanların sola, solculuğa bakış açısını özetliyor mu?

Özetlemiyor bence. Öyle bir maksadım hiç olmadı. İdeoloji sadece bir motif, konu insandı. Burada amaç edinmenin, kendini tanımlama ihtiyacının, adanışın doğasına biraz eğilmek istedim. İnsan kendine hangi noktada eziyet etmeye başlar, hayatını nasıl daha da zorlaştırır, bir dönem ilgimi çeken buna benzer konular olmuştü.

'BENİ GÜLDÜREN ŞEYLERDİ BUNLAR'**Taşrada "solculuk çabası" size ne çağrıştırıyor?**

Bence her alandaki çabanın doğası aynıdır. Mekan önemli değil bence. Herkes bir amaç edinir, daha iyi ya da değerli hissetmek, oyalanmak, sıkıntıdan kaçmak, içindeki boşluğu doldurmak, yani anlama ulaşmak için. Particilik, örgütçülük bir dönem çok ilgimi çekmişti. Örneğin İstanbul'dan ya da Ankara'dan kente gelecek tanınmış bir politikacıyı saatlerce yağmur altında bekleyen partizanların ruh hali. Yerel gazetelerde çalışırken sık yaşadığım olaylar. Ben, hayatın içerisinde belki de birçok insanın önemsiz göreceği anları, olayları kendi yaşadıklarım benzeterak kaleme aldım bu metinde. Aslında beni güldüren şeylerdi bunlar.

'SIKINTIYI TANIYAN İNSANLAR OLDUKÇA TALİHSİZDİR'

Nurdan Gürbilek, "Taşra Sıkıntısı" adlı yazısında ancak taşrada bulunmuşların o darlığı hissetmişlerin anlayabileceği bir sıkıntıdan söz ediyor. Romanın başkarakterinde de bu tarife denk düşen bir sıkıntı ve sıkışmışlık hissediliyor. Taşradaki sıkıntı, yer yer sıkışıklık hissi size neler çağrıştırıyor?

O şekilde yorumlansa da mahsuru yok tabii ama aslında tam olarak sıkıntının, daha doğrusu gerilimin nedeni bu değil. Burada karakterin savaşı gerçeklikle daha çok. Yaşadığı kentteki arkadaşları bile onun için neredeyse tanımsız haldeler. Aynı şekilde yaşadığı yer, sokaklar, bambaşka bir boyutta algılıyor o her şeyi. Farklılığı oluşturan karmaşık nedenler, belki kanın kimyası ve bu tip bir farklılığın getiri ve götürüleri. Karakterin durumunu, huzursuzluğunu hastalık olarak değerlendirenler de olabilir ama tedavi edilseydi belki Van Gogh'u tanıyor olmazdık bugün. Tabi kitaptaki karakter işsiz güçsüz biri, tek özelliği, kendine zarar verecek kadar duygusuz olması. Sıkışmışlık ayrı bir konu galiba ama sıkıntıyı tanıyan insanlar oldukça talihsizdir bence. Kendini taşımak, sürüklemek kadar kötü bir şey yoktur.

'BİLGE ABİDEN BÜYÜK CESARET ALDIM'

Nuri Bilge Ceylan da kitabın arka kapağında kitaba dair görüşlerini kaleme aldı. Bu süreçte Ceylan'ın ya da başka isimlerin katkısı, desteği oldu mu?

Evet, Ahlat Ağacı'nın senaryo aşamasında sanırım diya-

'Karakterin durumunu, huzursuzluğunu hastalık olarak değerlendirenler de olabilir ama tedavi edilseydi belki Van Gogh'u tanıyor olmazdık bugün. Tabi kitaptaki karakter işsiz güçsüz biri, tek özelliği, kendine zarar verecek kadar duygusuz olması. Sıkışmışlık ayrı bir konu galiba ama sıkıntıyı tanıyan insanlar oldukça talihsizdir bence. Kendini taşımak, sürüklemek kadar kötü bir şey yoktur.'

log yazımıyla ilgili bir konuyu konuşurken Bilge abiye göstermişim bu metni. O da ilginç bulduğunu, özünü bozmadan üzerinde çalışılıp bastırmayı düşünebileceğimi söyledi. Bu konuda ondan büyük cesaret aldım. Ve iki yıl neredeyse her gün üzerinde çalışıp son hali olarak düşündüğüm noktaya ulaştırdım.

'BANA BÜTÜN KAYGILAR KÜÇÜK GÖRÜNÜYOR'

Romanın özellikle diyalogları çok güçlü ve okunduğunda tane tane örülmüş hissi oluşuyor. Hayatı bir taşra olarak yaşayanların farklı konularda bir o kadar da doğal konuşmalarına tanıklık ediyor okuyan. Taşradakilerin dertleri ve kaygıları çoğu zaman kimileri için "küçük" gözükse de evrensele büyük bir vurgu var.

Bana bütün kaygılar küçük görünüyor. Hatta büyük dertleri olduğunu düşündüğümüz insanların kaygıları daha çok komik görünüyor diyebilirim. Mesela Trump'un gece uykuya dalarken neler düşündüğünü, sabah pantolonunu giyerken, gün içerisinde yapacaklarını ve konuşacaklarını tasarlayarak dalgın ve düşünceli yüzle bir noktaya dalıp gidişini hayal ediyorum. Evet, kitaptakilerin de kaygıları küçük ve hepsi de mutlu insanlar. Bunun yöntemini bulmuşlar. Konuşmanın bir formülü yoktur, doğası oldukça karmaşıktır. En basit sözlerin bile neleri doğuracağını öngörmemiz mümkün olmayabilir. Müthiş bir şey bu.

'KİTAP GÜLME İHTİYACININ SONUCUDUR'

Ahlat Ağacı filminde yer yer salondakilerin bazı sahnelere çok güldüğünü anımsıyorum. Kitabınızın büyük bölümünde de bu etki sürüyor. Birçok yerde okuma pratiği kendini kahkahalara bırakıyor. Taşranın mizahı üzerine neler söylemek istersiniz? Bu mizahın kaynağı nereden geliyor?

Belki gülmek isteyen biri olmamdan geliyordur. Kaynağı bu olabilir ancak. Bu anlamda kitap, gülme ihtiyacının bir sonucudur diyebilirim.

Bir Taşra Köpeği, Akın Aksu, syf. 256, Doğan Kitap, 2019.

İran'da din ve devlet nasıl buluştu?

Zeynep Gökçen Satık

Tarih akademisyeni Behrooz Moazami'nin kaleme aldığı İran'da Devlet, Din ve Devrim, Batılı ekolün kullandığı anlamıyla modernleşme ve klasik Weberci devlet tanımlarının yarattığı anlayışından farklı olarak, İran'ın kendine has dinamikleri olduğunu gözler önüne seriyor.

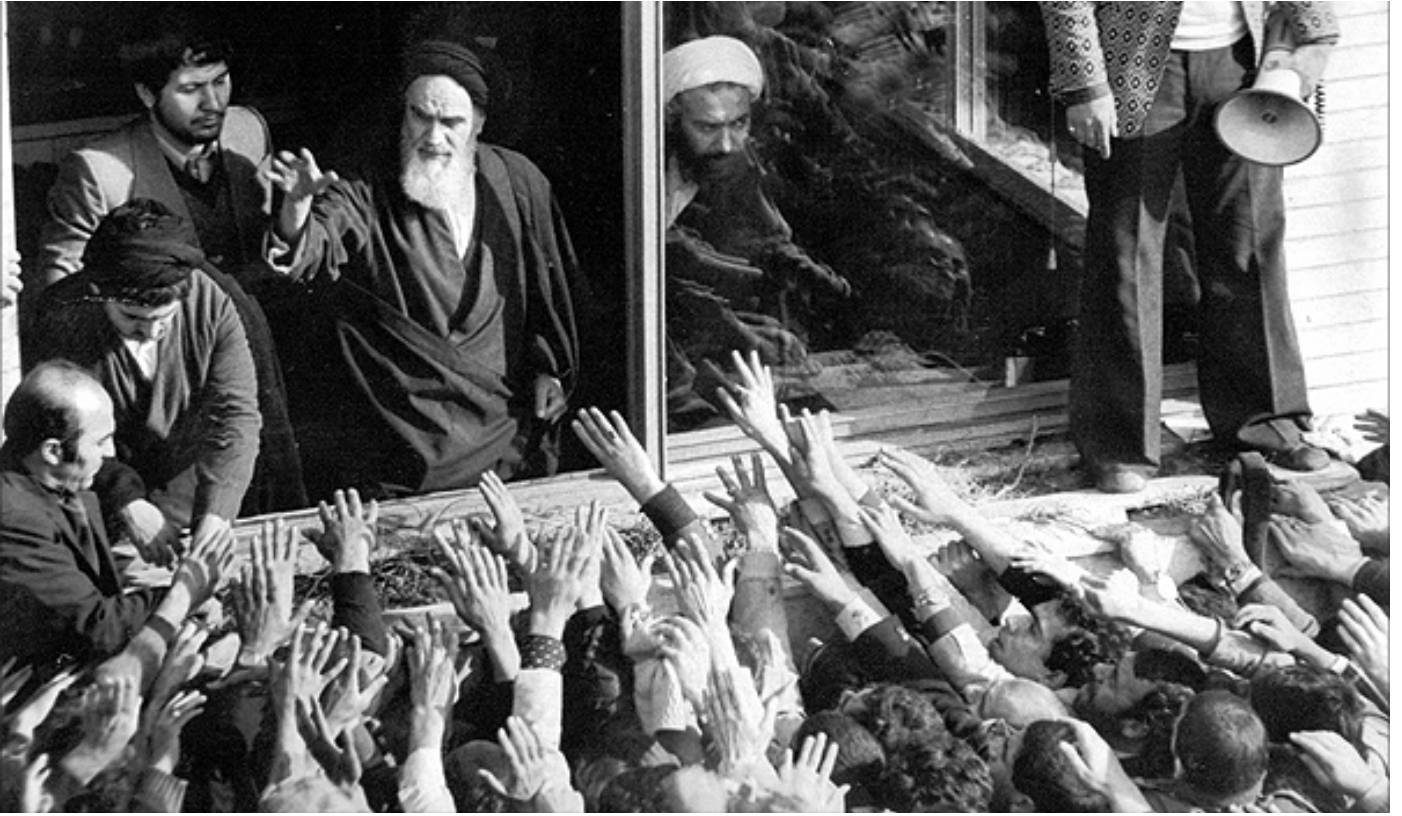
İslam coğrafyasının vazgeçilmez aktörü İran, özellikle son dönemde, Donald Trump'ın 2015 yılında yapılan uluslararası anlaşmadan tek taraflı olarak mayıs ayında çekilmesiyle birlikte bir kez daha gündeme oturdu. Salt Amerika ve İran'ın meselesi olmayıp, aksine tüm bölgenin ekonomik ve siyasal geleceğini etkileyecek bu olay, Ortadoğu üzerinde yeni gelişmelere yol açarken bir kez daha bölge araştırmalarının önemine de dikkat çekiyor.

1990'da rejime muhalefeti sebebiyle Amerika'ya göç eden, ünlü İranlı tarih akademisyeni Behrooz Moazami'nin İran'da Devlet, Din ve Devrim kitabı, bu açıdan günceli anlamaya yardımcı olacak bir eser. Kendisinin de Türkçe basımı için yazdığı önsözde belirttiği gibi "İranda 1979 Devrimi'nin İslamlaşmasından dolayı kapıldığı hüsrandan sonucu" olan bu eser, ülkenin nasıl İslamlaştığını anlamamızı sağlayacak bir çalışma olarak karşımızda. Kitabın, bir ülkenin iki yüzyıllık tarihini çok sade ve önemli noktalarla anlatmasının yanı sıra dikkat çekici bir özelliği daha var: İran İslam Devrimi'nin öylece ortaya çıkmadığını, aksine bunun ülke tarihinde köşe taşı olarak kabul edilebilecek olaylar silsilesinin zorunlu bir sonucu olduğu tezini doğrulayacak bir kronolojik sağlama ile yazılmış.

Anlatımını 1796 yılından başlatan ve Kaçar Hanedanlığı'nın iktidarından bu yana yaşanan gelişmeleri anlatan eser, bir tarih kitabı olmasının yanında, kıymetli sosyolojik tespitler içeriyor. 3 kısım ve 7 bölümden oluşan kitap, ilk bölümlerde Kaçar Hanedanı'nın merkezî bir otorite olarak, uzun yıllar çözülmeden yaşayabilmesini bir çeşit yönetsel efsun olarak açıklamasının yanında sembolik bir anlam taşıdığı için sürdüğünü belirtiyor. Çünkü asıl güç kralda olsa da, askerî ve maddi birlikler, alt parçalar olan yerel idarelerde toplanmıştı. Pehlevi Hanedanı'na geçen iktidara kadar da meşrutiyet isteklerine karşı yabancı güçlerden siyasi ve askerî destek almaları bu tezi doğrular. Yazar, süreçleri anlatırken ulemanın o dönemde aktör olarak bile oldukça silik ve hayırseverlerin bağışları ile varlığını sürdüren bir grup iken nasıl bu kadar güçlü bir konuma geldiği sorusunu her bölümün sonunda yeniden ve ısrarla soruyor. Ulemanın varlığının, devlet denilen kurumsal yapının oluşumu sürecinin hem ayrılmaz bir

'Kitabın, bir ülkenin iki yüzyıllık tarihini çok sade ve önemli noktalarla anlatmasının yanı sıra dikkat çekici bir özelliği daha var: İran İslam Devrimi'nin öylece ortaya çıkmadığını, aksine bunun ülke tarihinde köşe taşı olarak kabul edilebilecek olaylar silsilesinin zorunlu bir sonucu olduğu tezini doğrulayacak bir kronolojik sağlama ile yazılmış.'

parçası hem de bir sonucu olduğu tezini öne sürüyor. Yani aslında İran İslam Devrimi'nin öylece gökten zembille inmediğini, İslam'ın ve özellikle Şiilik bazında İslam'ın, İran devlet yönetimi pratiğinin ayrılmaz bir parçası olduğunu tarihsel kanıtlarla destekliyor.

DÖNEMİN KÖŞE TAŞLARI

Moazami, ulemanın ve Şiiliğin yönetimde güçlü bir aktör olmasına giden sürecin önemli köşe taşlarını belirli bir mantık çerçevesine oturtuyor. Kaçar Hanedanlığı'nın merkezî otorite kurmaktaki eksikliği, 1921 ve 1953 Darbeleri, 1920-1922 yılları arasında İngiltere'nin Irak'ı işgal etmesiyle İran'a sürgün olarak gönderilen Şii ulemaların süreci lehine çevirecek manevraları bu iddianın çatı kısmını oluşturuyor. Ayrıca ulusal kimlik oluşturulması ve kamu ahlakının biçimlendirilmesinde Şii ulemanın ideolojik olarak karşısında duran sol ve liberal görüşlerin yetersiz kaldığını da itiraf ediyor Moazami. 1953 Darbesi'ne kadar olan ilk iki bölümde ulemadan hiç söz edilmiyor, çünkü gerçekten yönetimin yerel elitler ve askerî unsurlar arasında paylaşılmış bir iktidardan ibaret olduğu tezi, yönetimde söz sahibi olan isimler üzerinden detaylıca açıklanıyor. Ulema bu sürece kadar daha çok yerel elitlerin bir danışma mercii gibi hizmet veriyordu. Bu vasfını aşacak bir konuma ulaşmaları, halkın gözünde saygınlıklarını

arttıran bir sıçrama noktasıyla, 1891-1892 yılları arasında Tütün Rejisi'ne karşı halkın yararını gözeterek şekilde durmalarıyla oluyor. Bu duruş oldukça önemlidir, çünkü o sürece kadar varlıklarını daima merkezî gücün yanında konumlanarak korumuşlardı. Bu olay sonunda artık ulema siyasi bir aktör olarak sahneye çıkmaya başladı ve 1921 Darbesindeki tavrıyla da güçlenmeye başladı.

Moazami, dinî otoritenin güçlenip kurumsallaşması için gerekli ortamın ancak bir siyasi otorite boşluğunda oluşabileceğini söylüyor. Bilindiği üzere parçalı siyasi grupları birleştiren bir etiket gibidir din ya da milliyetçilik, bu açıdan Kaçar ya da Pehlevi Hanedanları'nın kuramadığı merkezî otorite boşluğunu da ulemanın din ile sağladığı görülüyor. Ancak devrimden sonraki süreçte mağdur olan onca gruba ve sürgüne rağmen, devletin İslami varlığını nasıl sürdürdüğü sorusu eksik kalıyor. Bu konuyu ise devrimin hala bitmediği, Humeyni'nin Velayet-i Fıkıh teorisinin; ulus, devlet yönetimi ve kültür bağlamında sürekli evrim geçirdiğini anlamak ve kabul etmek gerektiği şeklinde açıklıyor yazar. Devrimin İslamlaşması ve İslam'ın devletleşmesi birbirine perçinlenerek eş benzeri olmayan bir teokratik devlet doğurduğu için, bugün halen tam anlaşılır olmadığını da ekliyor.

İran'da Devlet, Din ve Devrim, Batılı ekolün kullandığı anlamıyla modernleşme ve klasik Weberci devlet tanımlarının yarattığı anlayışından farklı olarak, İran'ın kendine has dinamikleri olduğunu gözler önüne seriyor. Tarih yazıcılığındaki Avrupa etkisi ve kuralları ile İran'ın devrim sürecinin açıklanmayacağını, bunu yapmaya çalışmanın, tıpkı sosyalist ve muhalif grupların 1979 yılına giden süreci iyi okuyamamalarına sebep olan hatalar gibi bir hataya düşmekle sonuçlanacağını bize hakkını gösteriyor. Bu farklı bakış açısıyla da İran tarihi, devrimi ve toplumsal yapısı üzerine çalışanlar ya da bölgeye ilgi duyanlar açısından önemli bir kaynak olmayı hak ediyor.

İran'da Devlet, Din ve Devrim – 1796'dan Bugüne, Behrooz Moazami, 320 syf., İletişim Yayınları, 2018.

Bülent Parlak: Dergiler gençlerin istediği yaşama yakın hale geldi

2007'den beri var olan "İzdiham Dergi"nin genel yayın yönetmeni Bülent Parlak ile sohbet ettik. Parlak, popüler kültür dergilerinden bahsederken, "...Gençlerin istediği yaşama en yakın mecralar haline geldi bu dergiler. Çünkü daha az siyaset, daha fazla hayal, daha fazla uzak durmak yer alıyor bu dergilerde" dedi.

izdiham

2007'de evvela web sitesi olarak yayın hayatına başlayan, 2008'de ise yanına matbu üretimi de ekleyen "İzdiham Dergi", 2014 yılında atağa geçerek Türkiye'nin hemen her yerine ulaşmayı hedefledi. Çeşitli disiplinlerden sanatsal yönelim ve üretimlerin içeriğini oluşturduğu, "Hepimiz Ölecek Yaştayız" şiarıyla okuruna seslenen dergi ekibinden, kurucu Bülent Parlak ile konuştuk.

"Popüler kültür dergisi" tanımlamasına girip girmediklerini, içeriklerinin edebi yönünü ve internet ve matbu yayın arasındaki finansal ve sosyal meseleleri sorduk, cevaplar aldık. Parlak, konu tanımlama olduğunda, "Bizi kim bir sınıfa koyuyorsa onun sınıfça yuhalanması gerektiğine inanıyorum" diyerek düşüncelerini açıklarken, iyi niyetli bir çabalamanın içinde olduklarının önemine değiniyor.

Soner Sert

Son beş altı yılda, tirajları elli altmış bini bulan, içinde öykü, şiir, anı vs.'yi barındıran, özellikle belirli bir yaş grubunun alıcısı olduğu dergiler, elden ele dolaşmaya başladı. Çoğu kişinin “popüler kültür dergisi” tanımlamasıyla nitelediği bu dergiler, sıkça takip ediliyor oldu. Siz, **İzdiham'ı nasıl tanımlıyorsunuz? Sizce popüler kültür dergisi mi üretiyorsunuz, edebiyat dergisi mi?**

İzdiham'ı bir sınıfa koymak beni açıkçası gülümsetiyor. Hayatım boyunca baba olmak dışında hiçbir şeye tam olarak alışmamış ve edebiyat dünyasına girmemi bir kahvenin adisyon kâğıdına şiir yazmaya borçluyken bu sorular sadece gülünç geliyor. Üstelik her tanım tarif ettiğimiz şeyi aslında yok ederken.

Benim bu yola başlarken ki halimi Almanya'nın yetiştirdiği en önemli düşünürlerden olan Schopenhauer şöyle özetliyor: Sıkılan insanlar! Madem sıkılıyorz, toplanıp birlikte sıkıalım. Benim hikâyem tam olarak bu. Birlikte sıkılmak için İzdiham'ı çıkarmışken kendimi bir sınıflamaya maalesef tabi tutamaya-çağım. Bizi kim bir sınıfa koyuyorsa onun sınıfça yuhanması gerektiğine inanıyorum.

Günümüzde hayat, teknolojinin ilerlemesi, insanın kodlama ve kavramsallaştırma anlayışının değişmesi sonucu inanılmaz bir hız kazandı. Göstergeler, iki yüz yıl öncesinden farklı anlamlara büründü ya da insan değiştiği için günümüzde başka anlamlara geliyor. Bugün, kapaklara taşınan –ölü ya da sağ- pek çok kişinin nostaljinin melankolisine seslendiği söylenebilir. Konu, “popüler kültür dergiciliği” olduğunda geçmişten yeniden üretmeyi ve bir pazarlama alanı olan kapak mefhumunu nasıl değerlendirirsiniz?

Richard Sennett'in kapitalizmi anlatırken söylediği sözü hatırlatmak istiyorum. Diyor ki “Kapitalizm nedir biliyor musunuz? Kapitalizm kanserdir.” Değiştiğine inandığımız hiçbir şeyin değişmediğini insanın kendisine bakarak anlayabilirsiniz. Çünkü insan var olduğu sürece hiçbir şey tam anlamıyla düzelmeyecektir.

Geçmişe özlem ve zaman ilişkisini reddedenlerin en büyük ahmaklığı gelecekte başlarına gelecekleri bilmemelerinden kaynaklanır. Bunu sorduğunuz soruya uyarlamam gerekiyorsa bunun iki açıklaması var. Birincisi hepimiz kansere yakalandık. İkincisi ise gelecekte başımıza gelecekleri henüz bilmiyoruz. Pazarlama kavramı, bir hınç alma yöntemidir. Hıncını almak isteyen herkes bir şeyleri pazarlamaya başlar. Eğer öyle olmasaydı herhangi bir ürünü (buna bahsettiğiniz dergi kapakları da dâhil) pazarlarken onun çoğaltılmasına değil sessizleşmesine destek verilmeliydi. Öyleyse biz hınç alıyoruz.

'Pazarlama kavramı, bir hınç alma yöntemidir. Hıncını almak isteyen herkes bir şeyleri pazarlamaya başlar. Eğer öyle olmasaydı herhangi bir ürünü (buna bahsettiğiniz dergi kapakları da dâhil) pazarlarken onun çoğaltılmasına değil sessizleşmesine destek verilmeliydi. Öyleyse biz hınç alıyoruz.'

Bugün, dergiciliğin boyut değiştirmesinde ve başka bir anlayışa bürünmesinde, sabit yazar yazarların ve her sayıda takip ediliyor oluşlarının payı büyük. Peki, derginize yazmak isteyen yazarlar/yazar adayları size ulaşabiliyor mu? Yeni yazı kabul ediyormusunuz?

Ulaşmaları elbette çok kolay. Çünkü hepimiz açık bir hedef olarak her yerdeyiz. Ama ulaşılacak bir şeyin kabul edilmesi anlamına gelmez. İzdiham'da yaptığım şey kayırmacılık değil belirecekse kapıyı açmam daha kolay oluyor. Yüzüne baktığımda bana tebessüm ettirmesidir. Baktığımda istemsizce bir tebessüm ediyorsam İzdiham'da olmaları daha kolay oluyor. Profesyonel olmamaları beni kışkırtıyor İzdiham'a kabul ederken.

İzdiham Dergi, varoluş ve biçimleniş durumunu hangi felsefi temel üzerine şekillendirir? Düşünsel sürecinizin altyapısını hangi sözlerle anlatırsınız?

Konuşmanın imkânsız olduğunu hissettiğim günlere, yıllara denk geliyor İzdiham'ı kurma vakitlerim. Ne zamanki konuşmaya inancımı yitirdim işte o gün şiire, bir süre sonra da İzdiham'a başladım. Yalom'un varoluşu anlatırken şu sözü beni hep etkiler: "Varoluş, değiştirilemez bir biçimde özgür ve bu nedenle birsizdir." Varoluşu, işkence olarak tanımlayan Cioran Bey'e de burada katılıyorum. Bir fikrin zıtlıkları ile yol almanın doğru olduğuna inanıyorum.

Düşünsel bir süreçten daha çok yaşadığım hayatın karşıma çıkardığı karmaşaydı. Şahsen benim öğretenim yoktu ama etkileyenim annemdi. Akşam vakitlerinde kapımızın önünden geçenlerden bir kısmını içeriye davet ederken bir kısmına perdeyi çekerdi görmemek için. Bunun nedenini yıllar sonra sor-

'Bakın ben izdiham.com'u 2007 yılında kurduğumda şair ve yazarlar eserlerinin internet ortamında yayınlanmasını küçümsenecekleri kaygısıyla geri duruyorlardı. Çünkü yazının icadıyla başlayan sözün gelişimi kıyamete kadar devam edeceğini hala anlamamışlardı. İnternet bir devrimdir ve kesinlikle uzak durulması gereken bir mecradır. İnsanın yeni cehennemi internettir. Ne kadar uzak durursanız o kadar iyi olan ama ne kadar yakın durulursa da o kadar beter olan bir şey. Ben de bu beterin içinde sallanıp duruyorum. Satışları artırıyor ama bizi yerlere düşürüyor.'

duğumda şu cevabı vermişti: Bu eve ancak iyi insanlar davet edilir. İyi insan tanımı ise ölü evinde kahkaha atmadan oturanlar ile düğün esnasında şenliği mahvetmeyenlerdi. Yirmi yıldır İstanbul'da yaşayan ama Malatya'dan hiç gelmeyen bir insan olmaya devam ediyorum. Fikren ve ruhen.

Doların tavan yapması, kâğıt sıkıntısının ayyuka çıkması, dağıtımının değişmesi, yaşanan politik gelişmelere göre ekonominin dalgalanması üretiminizi nasıl etkiledi/etkiliyor?

Tabutta röveşata yapıyoruz. Yaşayarak ve üstüne üstlük dergi çıkararak. Ve tüm aksaklıkların üstesinden bütün meselenin bunlara bahane bulmamak olduğunu bilerek geliyorum. Ben sevdiğime bahane bulmam.

'İNSANIN YENİ CEHENNEMİ İNTERNETTİR'

Sosyal medyanın okur ile iletişimde dergiciliğe ne gibi katkıları oldu? İnternetin üretim ve tüketim bağlamında içeriğe ve satışa etkisi sizce nedir?

2010 yılında çıkan ilk kitabım Sevgili Huzursuzluğum ile ilgili benimle röportaj yapıldığında bana sorulan internet ve edebiyat ilişkisine dair verdiğim cevaba o yıllarda kimse katılmıyordu. Diyordum ki internet kitaplara muazzam katkı yapacak. Hem muhteva olarak hem de satış anlamında. Bakın ben izdiham.com'u 2007 yılında kurduğumda şair ve yazarlar eserlerinin internet ortamında yayınlanmasını küçümsenecekleri kaygısıyla geri duruyorlardı. Çünkü yazının icadıyla başlayan sözün gelişimi kıyamete kadar devam edeceğini hala anlamamışlardı. İnternet bir devrimdir ve kesinlikle uzak durulması gereken bir mecradır. Şimdi ne oluyoruz diye baktınız ya ona da cevap vereyim. İnsanın yeni cehennemi internettir. Ne kadar uzak durursanız o kadar iyi olan ama ne kadar yakın durulursa da o kadar beter olan bir şey. Ben de bu beterin içinde sallanıp duruyorum. Satışları artırıyor ama bizi yerlere düşürüyor.

Dergicilikte editör- yazar ilişkisini nasıl yorumlarsınız? Yazarların, sözcüklerinin tartışılmasından öte, yazılarının yanında yer alan görsellere kadar müdahil olması dergiciliği nasıl etkiliyor?

Bir dergi eğer yayına girmeden önce tasarlanıyorsa ve editörün direktifleri doğrultusunda çıkıyorsa doğru yoldadır. Toplama kampı gibi meydana gelen ve yayınlanan dergilerin hiçbirinin başarıya ulaşma şansı yok. Editörün görevi derginin içeriğini hazırlamak ve yazarlara müdahale etmektir.

Müdahaleden kastım bir şeyin nasıl yazılmasıyla ilgili değil, bir metnin dergiye vereceği güçtür. Gözümüzün gördüğü her yerden alfabe fişkirirken insanlara özel bölümlerle tasarlanmış bir dergi sunmuyorsanız bu okura ve yaptığınız işe saygısızlıktır.

Çağ, dijitale doğru evrilirken, insanlar “bir tık”la istediğine ulaşabiliyorken, matbu dergiciliğin bu denli popüler olmasını nasıl açıklarsınız?

Dergiciliğin popülerliğinin sebebi basın ve televizyonlardır. Ya da kısaca medya. Malcom X'in medya hakkında şöyle bir tasviri var: Medya ustaca bir manipülasyonla mazlumu zalim, zalimi mazlum gibi gösterebilir. Türkiye’de basın ve televizyonlar yani gazeteciler mesleklerini yapmak yerine çığırkanlık ve işbirliği yaptığı için sona erdi.

Okumak aslında merak güdüsüyle çok alakalı bir durum... Ve bu merak duygusu gazete ve televizyonlar tarafından kirlendiği için daha bağımsız kalemlerin olduğu ve çağa daha uygun mecra arayışlarında dergiler öne çıktı. Bugün bizim tarzımızda yayın yapan dergiler daha bağımsız, daha söylenebilir sözlerle okuyucunun karşısına çıkıyor. Sabah uyanır uyanmaz bize saldıran dünyada bir nebze de olsa bu dergiler okuyucuya kalkan görevi yapmaya başladı. Hem tüm olan bitenin karşısında durarak hem de olan bitene hiç bulaşmayarak.

Gençlerin istediği yaşama en yakın mecralar haline geldi bu dergiler. Çünkü daha az siyaset, daha fazla hayal, daha fazla uzak durmak yer alıyor bu dergilerde.

İzdiham Dergi 37’inci sayı

Türkiye’de dergi mefhumunun önemli bir gelenek olduğunu söylemek mümkün. Geçmişten bu yana, pek çok yazar bir araya gelerek ortak üretim yapmış, dergiler çıkarmıştır. Kendinizi yakın bulduğunuz bir gelenek oldu mu? 200 sene sonra bugünlerden bahsedildiğinde, üretiminizin hayatla olan ilişkisinin nasıl tanımlanmasını istersiniz?

Ben hiçbir şeyle kendimi yakın bulmuyorum. Kendimle bile. Sadece şunu biliyorum: İzdiham’ı kurduğum ilk günden bugüne temiz kalsın diye çok çabaladım. Akşamları eve dönerken çocuklarına helal ekmek götürün babanın, evin babasına helal ekmek getirdiği için gülümseyerek kapıyı açan annenin ve helal lokma yiyen çocukların yüzündeki aydınlık var İzdiham’da. Hatalarımız çok oldu ama kötü niyetimiz hiç olmadı. Yanlışlarımız oldu ama pişman olmaktan ve özür dilemekten de geri durmadık. Gönül rahatlığıyla okuyabilirsiniz.

Arzu Eylem: Çok Çağı, ütopya ve distopyanın birleştiği bir roman

Arzu Eylem'in iki öykü kitabının ardından ilk romanı "Çok Çağı" Nota Bene Yayınları etiketiyle okurlarla buluştu.

"Çok Çağı", aşkı yeniden icat etmek için yollara düşen Tamur'un ve atalarının geride bıraktığı çaresizlikle yüzyıllar sonra yüzleşen Mutların hikâyesi. Çok Çağı, içinde Gilgamiş'i, Nuh Tufanı'nı ve pek çok mitolojik öyküyü saklayan; dünü, bugünü, geleceği saran bir dram. Hem ütopya, hem de distopya. Doğayı, aşkı, şiri teknolojiye kurban eden insanlığa dair bir bilimkurgu.

Senem Dere

Kitabın yazarı Arzu Eylem'le "Çok Çağı" ve romana esin kaynağı olan dünyamız hakkında konuştuk.

Daha önce iki öykü kitabın yayımlandı. Çok Çağı ilk romanın. Üstelik bilimkurgu. Bu anlamda ciddi bir risk aldığını düşünüyorum. Çünkü bilimkurgu Türkiye'de pek yazılan bir tür değil bildiğim kadarıyla. Sevdiğim soru: Neden bilimkurgu? Roman yazmanın öyküden farkı ne? Dert edindiğim, anlatmak istediğim mesele, türü çağırdı

aslında. Yoksa, “Bilimkurgu yazacağım” diye karar vermedim önceden. Roman yazmak istiyordum. Çünkü öyküye sığdıramayacağın meseleler oluyordu. Hatta ilk kitap çerçeve hikâyeydi. Uzun uzun anlatmaya eğilimim olduğunu düşünüyorum. Öykü dil üstüne inşa edildiği ve eksiltmeli bir anlatım olduğu için yazması zor bir tür. Öyküyü küçümsediğim için terk etmedim. Susarak konuşmak gibi öykü yazmak. Kelime işçisi olman gerekiyor. Ama benim haykırasım vardı. Roman konuşkan, hatta bazen çok sesli bir tür. Ama nerede ne konuşacağını bilmek zorunda. Ön çalışma gerektiriyor bu yüzden. Roman boşluktan pek hoşlanmıyor. Bir çırpıda yazıp çekilemiyorsun. Çekilsen de elindeki taslak oluyor en fazla. Kurgu tutarlı olmalı. Metnin hakikatini kurabilmelisin. Roman öykünün üstünde bir tür değil. Ama belki biraz daha fazla çalışmayı, çokça konsantrasyonu gereksiniyor.

Bilimkurgu’ya gelince, Türkiye’de pek yazılmıyor evet. Bu anlamda risk almış olabilirim. Ama teknolojinin gelişme hızı göz önüne alınırsa, bilimkurgu dediğimiz tür toplumcu gerçekçi bile sayılabilir bir gün. Şaka bir yana, Çok Çağı bilimkurgu, fantastik ve masal türlerini buluşturan, ütopyayla distopyayı birlikte ele alan bir roman. Le Guin, ‘fantastik kelimesini yanlış yorumladığımızı’ söyler. Hayali olan değil, görünür kılan manasına geldiğini açıklar, kelimenin Eski Yunan’daki kökenine bakarak. Bu tür var olanı eleştirmenin bir yolu aynı zamanda... Ben “insan doğası” diye uydurulmuş durumu eleştirmek istedim, geçmişiyile ve geleceğiyle. Gelecek söz konusu olunca da bilimkurgu bir metin ortaya çıktı.

Kitapta iki gezegen var: Alfa ve Beta. Aslında bir zamanlar bir arada yaşayan iki halk, Elitler ve Çirkinler, romandaki tabirle, ‘Güneş hastalanınca ayrılmış’. Elitler Çirkinleri kaderine bırakıp Alfa’ya göçmüş. Sonra bu iki gezegende olup bitenleri anı defterleri ve rüyalar yardımıyla öğreniyoruz. Alfa, Beta’nın ütopyasıyken, Beta, Alfa’nın distopyası diye düşündüm okurken. Ütopya ve distopya konusunda ne düşünüyorsun? Distopyalar gün geçtikçe daha mı fazla yazılıyor?

Ütopya ve distopya konusunda haklısın. Ama zaten birinin ütopyası bir başkasının distopyası değil midir? Ütopya “olmayan yer”i anlatan mutlu yaşamsa, distopya, olan/olmayan yerin negatif, karanlık anlatımı. Bir uyarı, eleştiri veya tahmin distopya. Bu yüzden çoğu distopya yazarına “Kâhin” bile deniyor. Distopya, 20. yüzyılın başlarında yazılmaya başlanıyor. 1980’ler hatta 90’larda daha çok sinemada görünüyor. Distopya, insan aklına güvenmenin hayal kırıklığına dönüşmesiyle doğmuş bir tür. Bu yüzden daha fazla distopya yazılması ya da yazılacak olması doğal...

‘Le Guin, ‘fantastik kelimesini yanlış yorumladığımızı’ söyler. Hayali olan değil, görünür kılan manasına geldiğini açıklar, kelimenin Eski Yunan’daki kökenine bakarak. Bu tür var olanı eleştirmenin bir yolu aynı zamanda... Ben “insan doğası” diye uydurulmuş durumu eleştirmek istedim, geçmişiyile ve geleceğiyle. Gelecek söz konusu olunca da bilimkurgu bir metin ortaya çıktı.’

'Kitaba Çok Çağı adını verdikten sonra Necatigil'in şiir dizesine rastladım. O da "Çok çığ çağ" diyordu yaşadığı zamana. Çok Çağı bu nedenle içinde yaşadığımız çağı da kapsayan geleceği içeriyor. Hiçbir yerde olan her yerdedir aynı zamanda. Yokluk çoğu zaman çokluğu ve sonsuzluğu çağırır.'

Kitabın distopik olmasına rağmen bir ışık barındırmasını sevdim. Mesela Alfa, geçmişle yüzleşebildiği için ilerleyebilmiş. "Mutluluğu hatalarla yüzleşmemize borçluyuz" diyor bir yerde Kahraman. "Cam doğduk, ayna öleceğiz," diyor. Ya da "Hayatta bilerek, isteyerek hiçbir kötülüğe ortak olmadım. Bu suçsuz olduğun anlamına gelmez" diyor başka bir yerde. Sen ne düşünüyorsun, yüzleşmek her şeyin daha iyi olması için bir başlangıç mı?

Elbette yüzleşmek bir başlangıç ve çok önemli. Çok kişiden duyarız: Yüzleşmeliyim/yüzleşmelisin. Yüzleşmek önemli ama her şey değil. Üstelik bireysel yüzleşme de yetmeyebilir çoğu zaman. Sistemle yüzleşmek de gerekiyor. Alfa'da yaşayan Mut halkı hayatların birbirine bağlı olduğuna inanıyor. Bir kişinin yapacağı hatanın herkesi etkileyeceğini düşünüyorlar. Bu anlayış yüzleşmeden çok daha fazlası demek.

'HIÇBİR YERDE OLAN HER YERDEDİR AYNI ZAMANDA'

Kitapta çeşitli çağlar var. Yaşananların özeti gibi bu çağların isimleri. Kitaba ismini de veren Çok Çağı çok güzel, tanımlayıcı bir isim bence. İçinde ironiyi de barındırıyor. Kitapta, "Yoklukla çokluk sadece sesteş değil kardeş" diyorsun. Ne ifade ediyor çok çağı? İçinde bulunduğumuz çağı da, "çok çağı" diye adlandırabilir miyiz?

Kitaba Çok Çağı adını verdikten sonra Necatigil'in şiir dizesine rastladım. O da "Çok çığ çağ" diyordu yaşadığı zamana. Çok Çağı bu nedenle içinde yaşadığımız çağı da kapsayan geleceği içeriyor. Hiçbir yerde olan her yerdedir aynı zamanda. Yokluk çoğu zaman çokluğu ve sonsuzluğu çağırır. Sevgi, aşk, adalet gibi pek çok ideal durumun yokluğundan yakınıyoruz. Yok olan her yerdedir. Bu yüzden yok olan üzerine çok konuşuruz. Çok, anlamlara açık, hatta anlamı taşıran bir kavram. İdeal değil. Çok Çağı dengede kalmak için kendini sürekli yeniden kuran bir çağ. Bu yanılla bizim aslında varmayı isteyebileceğimiz bir çağ.

Anlatıyı kurarken mitolojiden, inanışlardan faydalanıyorsun. Nuh Tufanı, ölümsüzlüğü arayan Gılgamış Destanı alt metinde saklı duruyor. Örumcek imgesi de tanıdık geldi bana. Mitolojik anlatılarla hayat ve yazdıkların arasında nasıl bir bağ kuruyorsun?

Mitolojiye, ilk metinlere bakmayı seviyorum. Çünkü insanın bir özü varsa -ki bu da bize söylenmiş bir yalan olabilir- onu eskilerde arıyorum. Örneğin ölümsüzlük arayışı, varoluşu anlamlandıramamanın bir sonucu gibi geliyor bana. İnsanlığın, ölümle bitmeyen bir hesaplaşması var. Kabul edemiyoruz faniliği.

Yeryüzünde kalmanın farklı şekillerini arıyoruz. Hiç değilse unutulmayalım istiyoruz. Ölümsüzlük bir yandan da, doğadan güçlü olduğumuzu kanıtlama isteğinin narsistik hali gibi. Nuh Tufanı efsanesi de öyle. Presokratik dönemi çok iyi bilmiyoruz örneğin. Belki de insanlık bir ve bütün olan yaşamı kurmuştu. Orada bugün yokluğundan yakındığımız her şey vardı belki de... İnsanın izini sürmek için bu metinlere dönme zorunluluğu hissediyorum. İnsanlık yüzyıllardır benzer hatalarla kendini tekrar ediyor. İdeal yaşamsa söylemlerde kalıyor.

'TEKNOLOJİYLE BAŞA ÇIKABİLSEYDİK YALNIZLIKTAN BAHSETMEZDİK'

Diğer kitaplarında olduğu gibi Çok Çağı'nda da, iletişimi, dili, sözü hatta kavramları sorguluyorsun. Her iki gezegende de konuşmak başka bir biçim almış. Beta'da iletişim tamamen yazılı ki buna pek iletişim diyemiyoruz. Sadece konuşmak da değil, bütün eylemler sınırlı. Adeta makineleşmiş insanlardan söz ediyoruz. Alfa'daysa insanlar küçükken konuşuyor, büyüdüklerinde konuşmayı unutuyor. Telepatik biçimde, rüyalar ve düşler aracılığıyla iletişim kuruyorlar. Dil, konuşmak neyin göstergesi senin için. Neden dert edindiğin bir şey iletişim?

İçinde yaşadığımız çağ "İletişim Çağı" diye adlandırılıyor. Ama manipülasyonun ve ön yargının hakikati örttüğü bir çağ da bu aynı zamanda. Bence kimse kimseyi bütünüyle anlamıyor hatta anlamadı. Vicdanlı, duyarlı ve sevebilen insanlar var elbette. Kalplerin birbirine değdiği yerde anlaşmak konuşmaya indirgenmiyor bence. Susarak, az sözcükle anlaşabiliyorsun böyle insanlarla. Bakış, duruş ve pek çok şey kelimeleri aşılıyor. Bu çok az insanda yakaladığımız bir şey. Çünkü söz düştü. Etrafımız laf kalabalığıyla dolu. Çok kelimeyle ve hiçbir şey anlatmayan ifadelerle. Bu benim derdim evet. Çoğumuz klişelerden, genellemelerden birbirimizi göremiyoruz bile. İşimize geldiği gibi yorumluyoruz sözlerimizi. Çok değil on beş yıl oldu kısa mesaj hayatımıza gireli. İnsan kendinden çok daha güçlü bir şey yarattı: teknoloji. Onunla nasıl başa çıkacağımızı bilmiyoruz. Bilseydik, yalnızlıktan, mutsuzluktan şikâyet etmezdik sanırım. Zor olandan değil, kolaylıktan bahsederdik. Hayal kurmayı, düşlemeyi unutmazdık.

Dil demişken, kitabın dilinin rüya diline daha yakın olduğunu düşündüm. Bu anlamda kitap benim için zorlayıcı oldu. Çünkü kitabın içine girebilmek için öncelikle bilmediğim bir dili çözüp anlamamam gerektiğini hissettim.

'İçinde yaşadığımız çağ "İletişim Çağı" diye adlandırılıyor. Ama manipülasyonun ve ön yargının hakikati örttüğü bir çağ da bu aynı zamanda. Bence kimse kimseyi bütünüyle anlamıyor hatta anlamadı. Vicdanlı, duyarlı ve sevebilen insanlar var elbette.'

'Alfa'yı düşlerken Aborjinlerden ve Şamanlardan ilham aldım. Örneğin Aborjinlerin rüya görmeyi hastalık saydığını okumuştum. Rüya, bilinçsiz bir evre. Kontrol edebildiğimiz bir şey değil. Zihnin uykuda kendini temizlemesi diye tarif edenler de var. Düşse bilinçli bir eylem. Yaratıcılıkla iç içe düşlemek. Rüyalar unuttuğumuzu düşündüğümüz olayları getirebilir bize. Hatırlatabilir. Düş, zaten hatırımızda olanla ilişkili gibi gelir bana hep..'

Sonra bizi de düşe düşürmek ve Alfa'nın diline yaklaştırmak istediğini düşündüm. Bu dili seçmede belli bir gaye var mıydı, kendiliğinden mi şekillendi kurduğun dil?

Az önce de söylediğim gibi dilin insanı bölen, insanı anlatmaya yetmeyen bir şey olduğunu düşünüyorum. Üstelik dil bizden önce belirlenmiş. Biz o dile doğuyoruz. Düşüncemizin sınırlarını da dil belirliyor. Ben bu sınırları aşmak istedim. Edebiyat dil demek biraz da. Zorlanmanı anlıyorum. Ama evet, okuru Alfa'daki şairane yaşama yaklaştırmak istedim. Bir de tabii olayları o çağın insanlarından dinliyoruz. Üst anlatıcı yok. Gayeden çok anlatının tutarlı olması için gerekliydi bu dil. Çok düşündüm romanın dili üzerine. Hikâye kendi dilini doğurdu ve ben de izin verdim. Yavaş yavaş kendini açan bir metin çıktı ortaya.

Kitapta karakterlerin isimleri önemli. Belli anlamları, rolleri var. İsimler zaman içerisinde başka isimlere dönüşüyor. Buna neden gerek duydun?

Kişi adları Alfa'da değişiyor. Alfa otoritenin daha doğrusu iktidarın olmadığı bir yer. Her şey kolektif. Gönül ve düş birliği var. Suç kavramı yok. Dolayısıyla yargılama da yok. Ama insanlar kusursuz değil. Zaafları var hâlâ. Bunu açmam ne kadar doğru bilmiyorum ama ad dönüşümüyle bir adalet sistemi kurmak istedim.

Düş ve rüya çokça geçiyor, felsefi olarak da tartışılıyor. Düşle rüya arasında fark var mı sence? Unutmak ve hatırlamakla düşlemek arasında bir bağ var mı?

Alfa'yı düşlerken Aborjinlerden ve Şamanlardan ilham aldım. Örneğin Aborjinlerin rüya görmeyi hastalık saydığını okumuştum. Rüya, bilinçsiz bir evre. Kontrol edebildiğimiz bir şey değil. Zihnin uykuda kendini temizlemesi diye tarif edenler de var. Düşse bilinçli bir eylem. Yaratıcılıkla iç içe düşlemek. Rüyalar unuttuğumuzu düşündüğümüz olayları getirebilir bize. Hatırlatabilir. Düş, zaten hatırımızda olanla ilişkili gibi gelir bana hep.

Ölümsüzlük için duyguların da ölmesi gerektiğine, duygusuzlaştığı sürece yaşamın uzayabileceğine inanıyor Betalılar. Akıllarını işlerine böyle verebileceklerini düşünerek düzen kuruyorlar. Yalan da değil aslında. Yaşamın zor veya kolay olması üstünden bakarsak, aşk, ölüm, ölümsüzlük arasında nasıl bir bağ kurdun? Bir de kitapta "Oysa ben aşkı yeniden icat etmek için uğraşıyordum" diyor Tamur. Kitaba aşk üzerine bir kitap diyebilir miyiz? Aşkı yeniden icat etmemiz mi lazım kurtuluş için?

"Aşkı yeniden icat etmek gerekir, besbelli" sözü şair Rimbaud'un aslında. Alain Badiou Aşka Övgü adlı kitabında bu cümleyi esas

olarak, aşkın ikili ilişkileri aşan toplumsal bir sorun olduğunu, aşkın ve sevginin öğrenilebileceğini iddia ediyor. Gerçekten sevemediğimizi söyleyen, bu konuya kafa yoran pek çok edebiyatçı da var. Saf kötülüğün yayıldığı ya da Hannah Arendt'in deyiimiyle kötülüğün sıradanlaştığı bir zamanı soluyoruz. Kötülüğe ancak vicdanımızı koruyarak, aşkla direnebiliriz. Ekonomik ya da politik düzen insanı sorun-sallaştırmadan aşılamaz gibi geliyor bana. Çünkü Baudrillard'ın distopya ve kötülük üstüne söylediği pek çok cümlesinden aklıma kazınan, bunca kötülükten sonra ya geriye döneceksek, sorusu. Çünkü aşk insanın kendi sınırlarını zorlayan bir şey bana göre. Bir başkasını düşünmeye aşkla başlarız. Elbette aşk derken, verili sistemin bize tariflediği, kırmızı güllerle, pembe balonlarla bütünleşen, idealize edilmiş, toplumsal cinsiyetin gölgesinde yaşayan ölü kavramdan bahsetmiyorum. Aşk, aynı adalet gibi, aramayı sürdürdükümüz, yaşamı anlamlandıran bir hal...

“Kişi yazarken en az bir kişinin okuyacağını düşünerek yazar. Bu umut yazmasını sürdürür. Yazınca yaşadığını hissedersin. Yaşamayan, yaşamın hakkını veremeyen biri ne yazabilir ki?” diyor anlatıcılardan biri. Kitaplarını okuyacağını düşündüğün kişi nasıl bir okur? Yazmak için yaşamak mı, yaşamak için yazmak mı? Tezgâhta ne var?

Dürüst olmak gerekirse bende yaşam yazmanın hep önünde. Zaten yaşamı anlamlandırmak, sorularıma cevap aramak için yazıyorum. Yaşam daha güçlüyse kalemi bırakabilirim. Yazdıysam, bu hep yazacağım demek değil. Ama şimdilik yazmak yaşamımın bir parçası gibi duruyor. Evet, bir de okur meselesi var. Kimi yazar arkadaşlar, yazarken okuru önemsemediklerini söylüyor. Ben buna inanmıyorum. Zaten böyle bir söylem Jean Paul Sartre'in dediği gibi “yazarın sorumluluk almaması” demek bir bakıma. Alberto Manguel'in çok sevdiğim bir ifadesi vardı: ‘Bir hikâye yazılmamışsa onu mutlaka bir başkasının yazacağını’ söylüyordu. Dünya kendini yazdırıyor bir şekilde. Çünkü insanların hikâyelere ihtiyacı var. Okunma meselesinin bir diğer ucu, okur beklentisine göre yazmak. Karşımızdaki insanlar melodram bekliyor, o zaman romantik öykü yazalım diyen yazarlar olduğu gibi, insanlar oylanmak istiyor, dili ikinci plana atıp yaşamdan kaçabilecekleri bir dünya vereyim onlara, diyenler de var. Yani okunmayı çok önemseyenler. Daha katı bir tabirle meşhur yazar olmak isteyenler. Edebiyat bir tür iletişim elbette. Yazarla okur arasında iletişim olmalı. Ama okuru küçümseyen metinleri sevmiyorum. Benim hayalimdeki okur, yavaş okuyan, sabırlı, hayal kuran, edebiyata dünyasını çoğaltmak için sarılan biri. Ben böyle bir okur olmaya çalıştım çünkü. Üstelik eleştirilere de açığım.

Çok Çağı, Arzu Eylem, syf. 184, Nota Bene Yayınları, 2018.

ETKİNLİK

HUNILILER

30 Ocak 2019

Saat: 20:30

KKM Gönül Ülkü ve
Gazanfer Özcan Sahnesi,
İstanbul

BÜYÜK EV ABLUKADA - FIRTINAYT

01 Şubat 2019

Saat: 21:00

DasDas,
İstanbul

SIBOURNE

02 Şubat 2019

Saat: 22:00

Zorlu PSM - Turkcell
Sahnesi,
İstanbul

URIAH HEEP - LIVING THE DREAM WORLD

10 Şubat 2019

Saat: 20:30

Zorlu PSM - Turkcell
Sahnesi,
İstanbul

ETKİNLİK

DANY BRILLANT

14 Şubat 2019

Saat: 20:40

Zorlu PSM - Turkcell
Sahnesi,
İstanbul**ANDREW TYSON
- İSTANBUL
RESİTALLER**

15 Şubat 2019

Saat: 20:00

Sakıp Sabancı Müzesi the
Seed,
İstanbul**ESARETİN BEDELİ**

23 Şubat 2019

Saat: 20:30

Zorlu PSM - Turkcell
Platinum Sahnesi,
İstanbul**TEESSÜR**

26 Şubat 2019

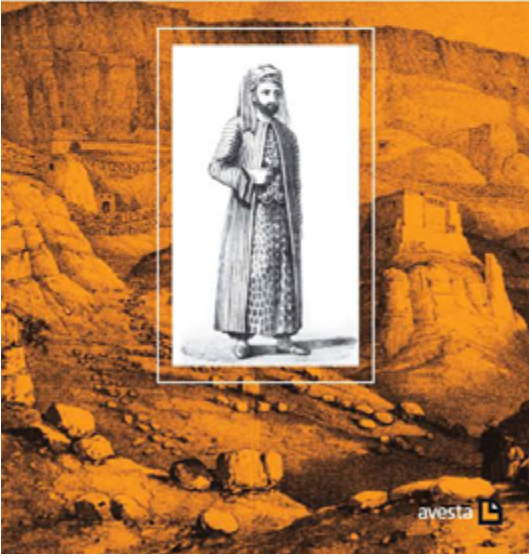
Saat: 20:30

Kültürel Performing Arts,
İstanbul

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Aşağı Dicle'den Bağdat'a bir yolculuk
Siraz ile Persepolis'i ziyaret
**Kürdistan ve Eski Ninova'da
bir yaşamöyküsü**

Claudius James Rich

Kürdistan ve Eski Ninova'da Bir Yaşamöyküsü

Yazar: **Claudius James Rich**

Çevirmen: **Arif Karabağ**

Yayınevi: **Avesta Yayınları**

Baskı Sayısı : **1. Basım**

Sayfa Sayısı : **504**

Roboski Mektupları

Yazar: **Kolektif**

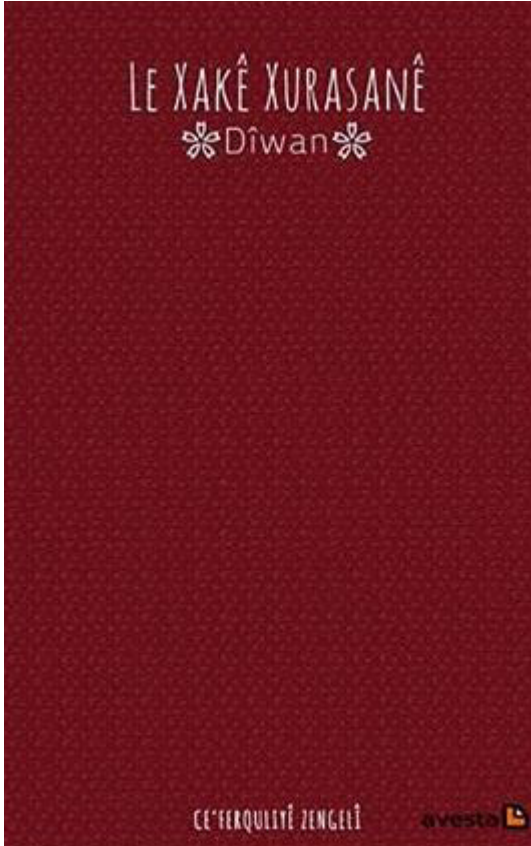
Hazırlayan: **Reha Ruhavioğlu**

Yayınevi: **Avesta Yayınları**

Baskı Sayısı: **1. Basım**

Sayfa Sayısı: **88**

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

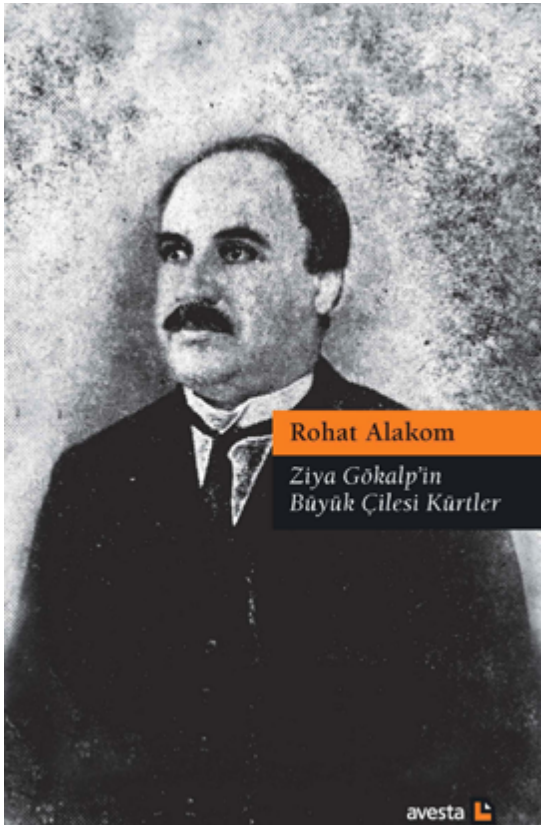
Le Xake Xurasane-Diwan

Yazar: **Ce'ferquliyé Zengeli**

Yayınevi: **Avesta Yayınları**

Baskı Sayısı : **1. Basım**

Sayfa Sayısı : **192**

Ziya Gökalp'in Büyük Çilesi Kürtler

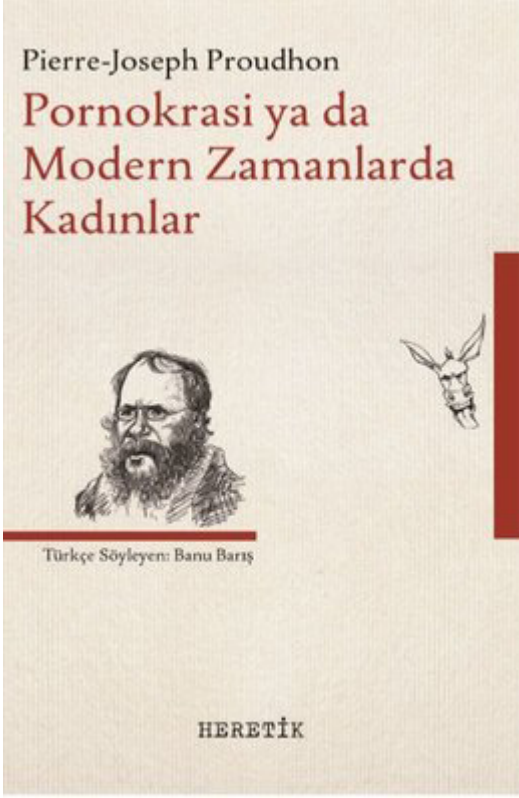
Yazar: **Rohat Alakom**

Yayınevi: **Avesta Yayınları**

Baskı Sayısı: **1. Basım**

Sayfa Sayısı: **136**

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

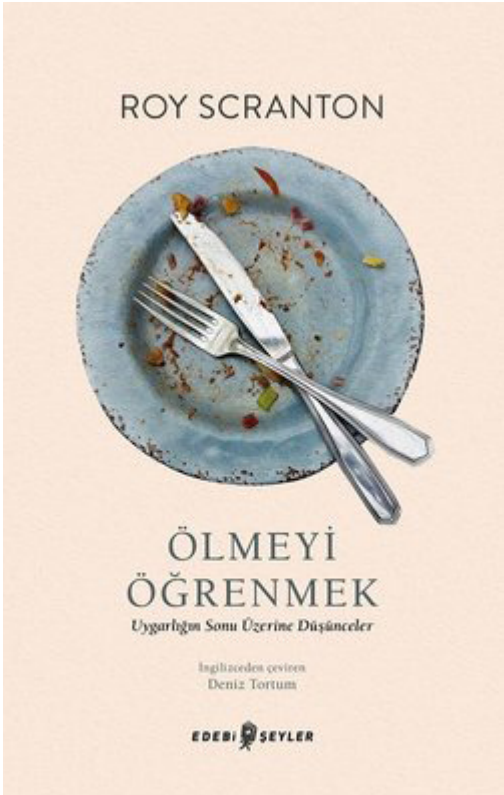
Pornokrasi ya da Modern Zamanlarda Kadınlar

Yazar: **Pierre-Joseph Proudhon**

Yayınevi: **Heretik Yayıncılık**

Baskı Sayısı : **1. Basım**

Sayfa Sayısı : **170**

Ölmeyi Öğrenmek

Yazar: **Roy Scranton**

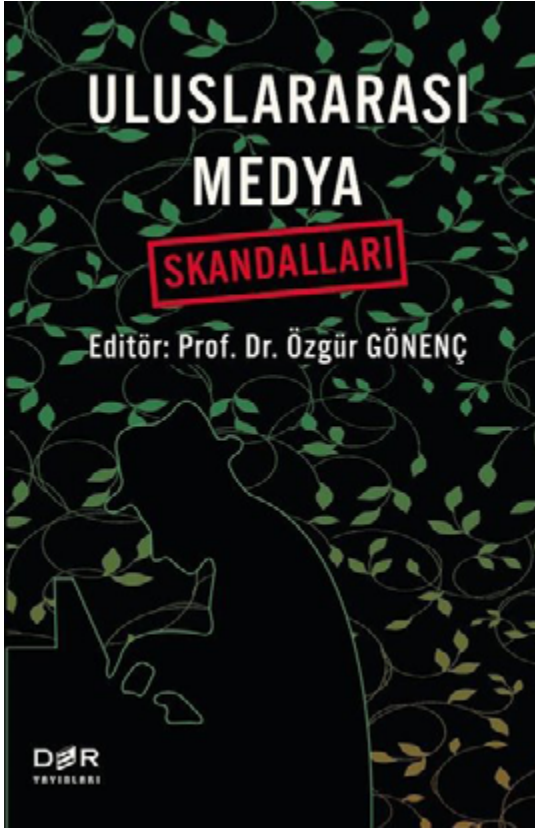
Yayınevi: **Edebi Şeyler**

Baskı Sayısı: **1. Basım**

Sayfa Sayısı: **108**

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Uluslararası Medya Skandalları

Editör: **Özgür Gönenc**
Yayınevi: **Der Yayınları**
Baskı Sayısı : **1. Basım**
Sayfa Sayısı : **292**

Perdeye Yansıyan Kavga- Yılmaz Güney'den Emin Alper'e Politik Sinema

Editör: **Burcu Şenel, Onur Kartal**
Yayınevi: **Phoenix**
Baskı Sayısı: **1. Basım**
Sayfa Sayısı: **160**

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Boşlukta Uyanmak

Yazar: **Burak Parmaksız**
Yayınevi: **İthaki Yayınları**
Baskı Sayısı : **1. Basım**
Sayfa Sayısı : **120**

İntihar Kulübü

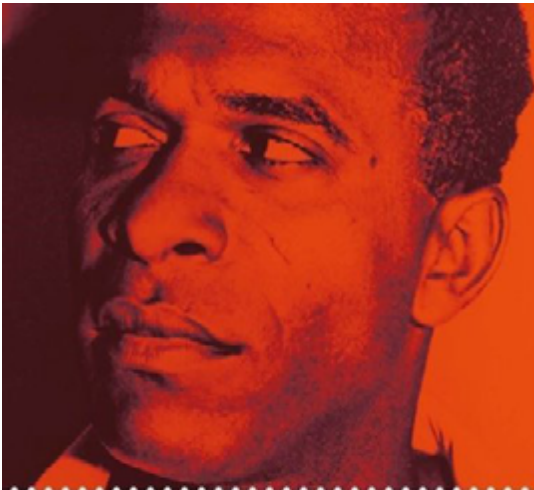
Yazar: **Robert Louis Stevenson**
Yayınevi: **İthaki Yayınları**
Baskı Sayısı: **1. Basım**
Sayfa Sayısı: **102**

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Pele

Yazar: **Murat Aksoy**
Yayınevi: **Çizmeli Kedi**
Baskı Sayısı : **1. Basım**
Sayfa Sayısı : **160**

Editör: **Fırat Mollaer**

FANON'UN HAYALETLERİ

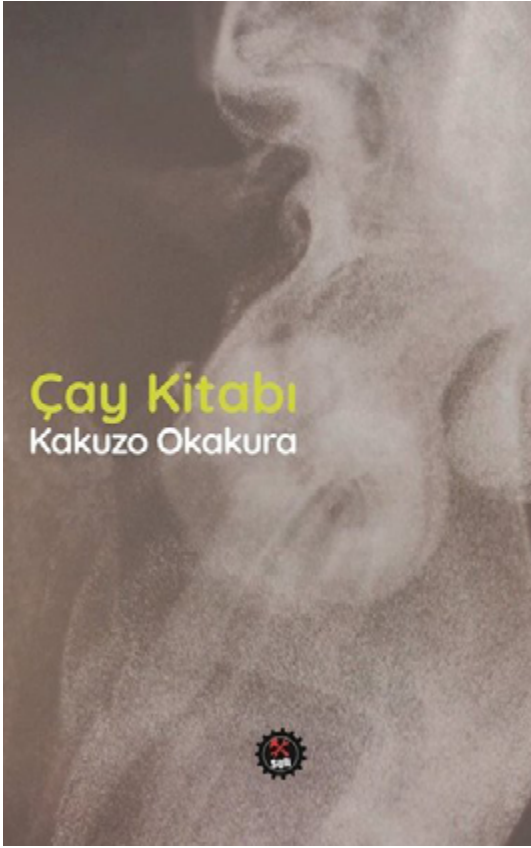
Fanon'la Konuşmayı Sürdürmek

Fanon'un Hayaletleri

Editör: **Fırat Mollaer**
Yayınevi: **İthaki Yayınları**
Baskı Sayısı: **1. Basım**
Sayfa Sayısı: **288**

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Çay Kitabı

Yazar: **Kakuzo Okakura**

Yayınevi: **Sub Yayınları**

Baskı Sayısı : **1. Basım**

Sayfa Sayısı : **64**

Anarşist Pedagojiler- Eğitim Üzerine Kolektif Eylemler, Teoriler ve Eleştirel Yaklaşımlar

Yayına Hazırlayan: **Robert H Haworth**

Yayınevi: **Sub Yayınları**

Baskı Sayısı: **1. Basım**

Sayfa Sayısı: **416**

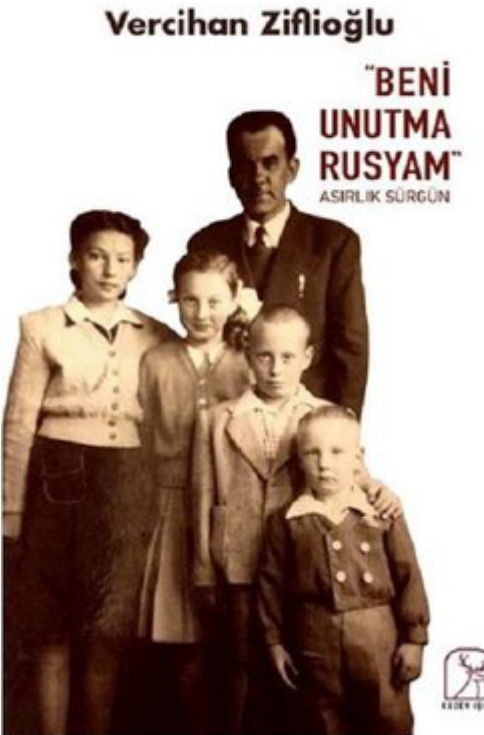

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Türk Sinemasının Sivil Toplum Örgütleri İle İlişkisi

Yazar: **Ramazan Arslan**
 Yayınevi: **Hiperlink Yayınları**
 Baskı Sayısı : **1. Basım**
 Sayfa Sayısı : **80**

“Beni Unutma Rusyam”-Asırlık Sürgün

Yazar: **Vercihan Ziflioğlu**
 Yayınevi: **Kuzey Işığı**
 Baskı Sayısı: **1. Basım**
 Sayfa Sayısı: **170**

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

ÖYKÜ

AYÇA ERKOL
SONRA SİNCAPLAR GELDİ

Sonra Sincaplar Geldi

Yazar: Ayça Erkol
Yayınevi: Alakarga Yayınları
Baskı Sayısı : 1. Basım
Sayfa Sayısı : 96

cogito

MACİT
GÖKBERK

kant ile herder'in
tarih anlayışları

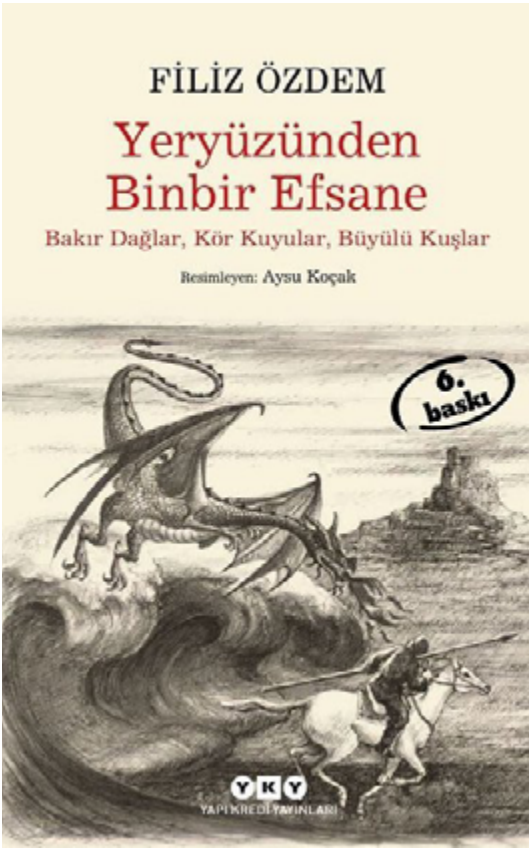
YKY
YAPI KREDİ YAYINLARI

YKY'de 2. baskı

Kant ve Herder'in Tarih Anlayışları

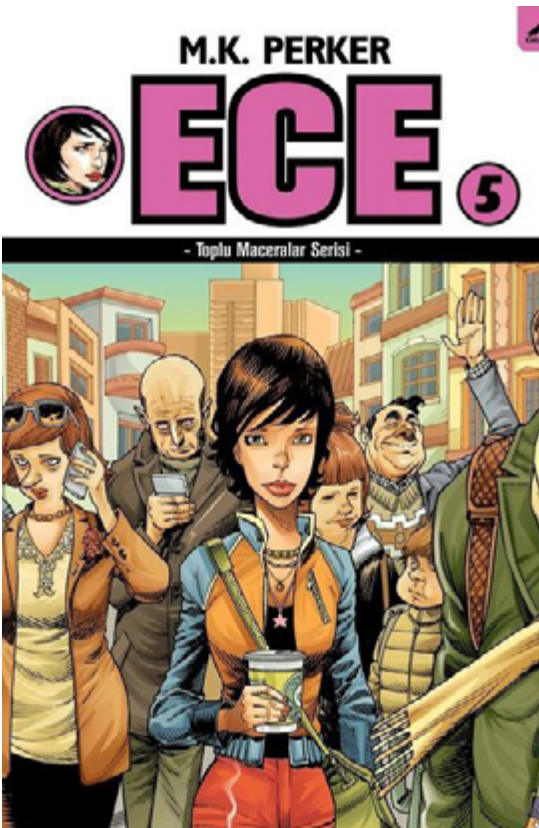
Yazar: Macit Gökberk
Yayınevi: Yapı Kredi Yayınları
Baskı Sayısı: 1. Basım
Sayfa Sayısı: 423

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Yeryüzünden Binbir Efsane

Yazar: **Filiz Özdem**
 Yayınevi: **Yapı Kredi Yayınları**
 Baskı Sayısı : **1. Basım**
 Sayfa Sayısı : **22**

Ece-5

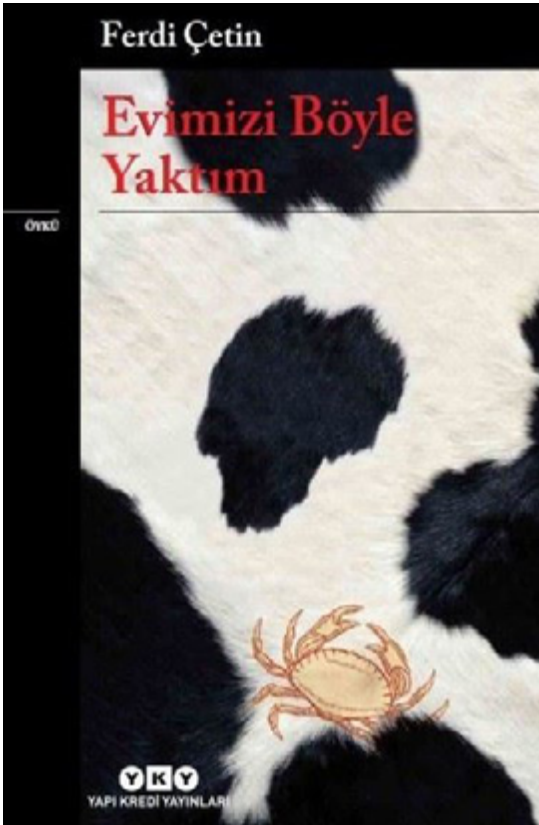
Yazar: **M. K. Perker**
 Yayınevi: **Karakarga Yayınları**
 Baskı Sayısı: **1. Basım**
 Sayfa Sayısı: **80**

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Gör Beni-İki Devrin Hikayesi

Yazar: Akilah Azra Kohen
Yayınevi: Everest Yayınları
Baskı Sayısı : 1. Basım
Sayfa Sayısı : 592

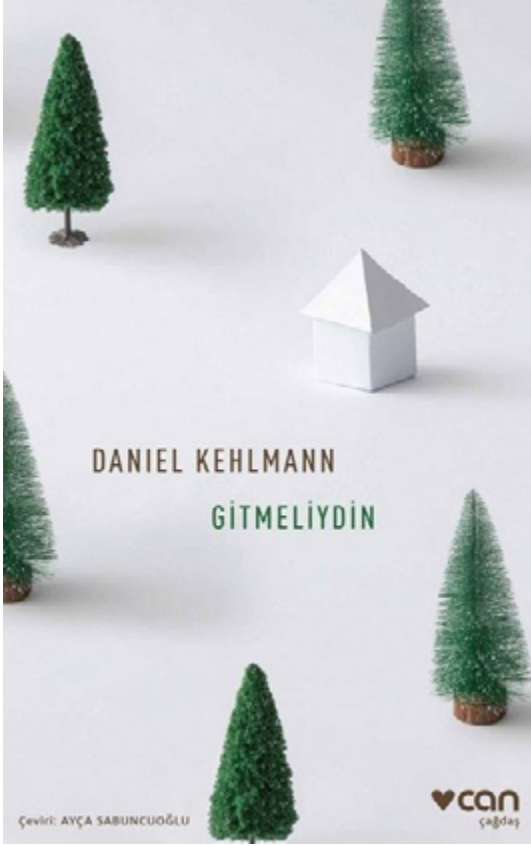

Evimizi Böyle Yaktım

Yazar: Ferdi Çetin
Yayınevi: Yapı Kredi Yayınları
Baskı Sayısı: 1. Basım
Sayfa Sayısı: 72

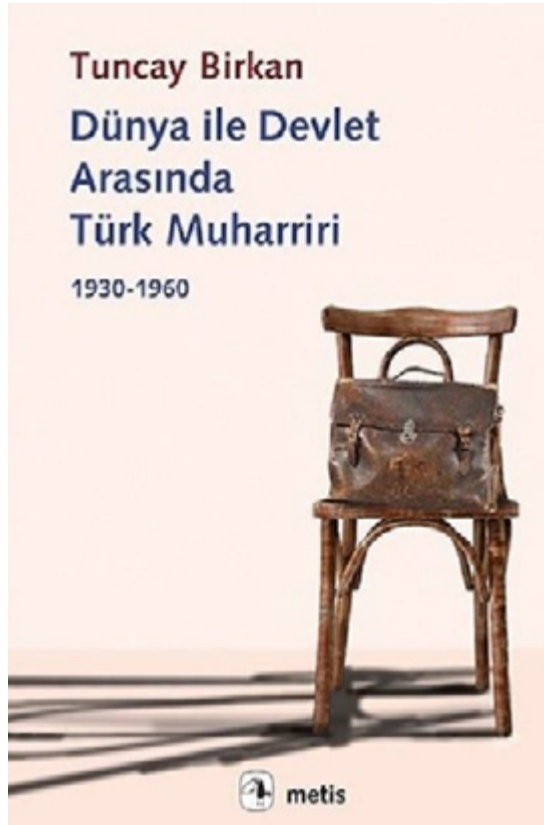

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Gitmeliydin

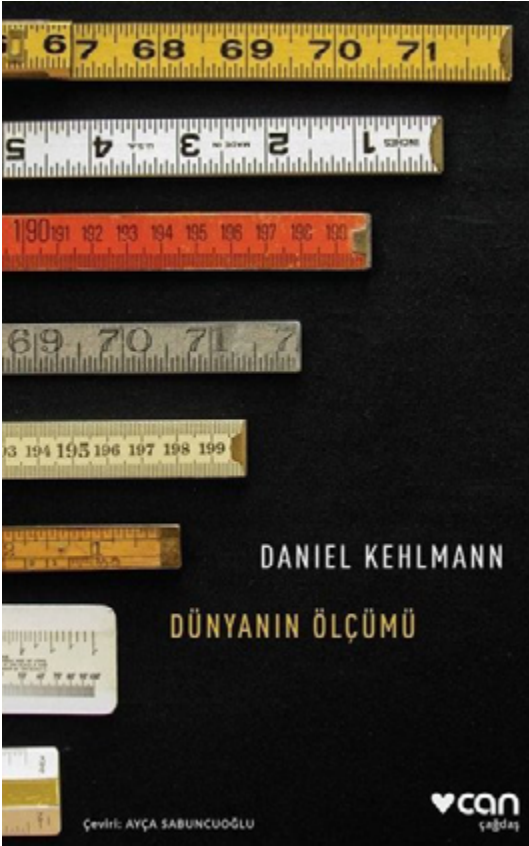
Yazar: **Daniel Kehlmann**
Yayınevi: **Can Yayınları**
Baskı Sayısı : **1. Basım**
Sayfa Sayısı : **72**

Dünya ile Devlet Arasında Türk Muharriri

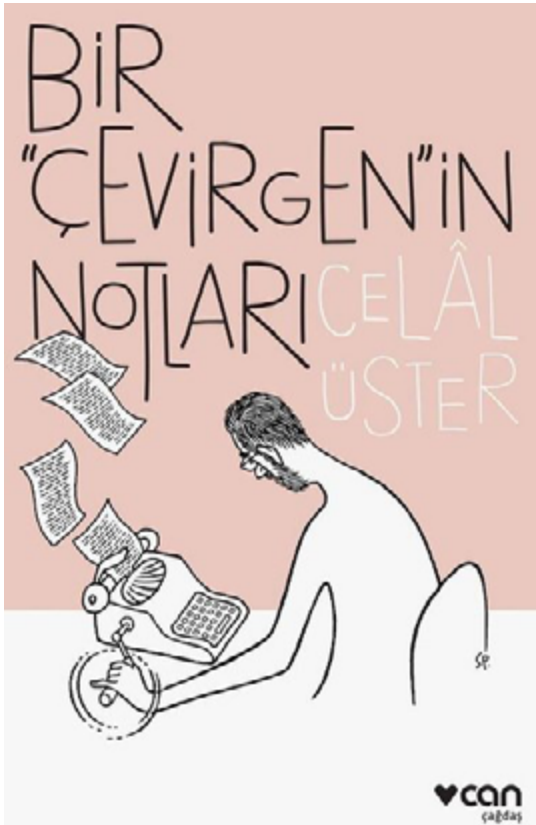
Yazar: **Tuncay Birkan**
Yayınevi: **Metis Yayınları**
Baskı Sayısı: **1. Basım**
Sayfa Sayısı: **526**

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Dünyanın Ölçümü

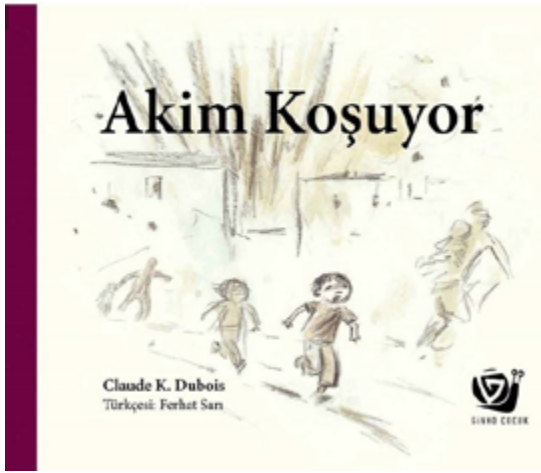
Yazar: Daniel Kehlmann
Çevirmen: Ayça Sabuncuoğlu
Yayınevi: Can Yayınları
Baskı Sayısı : 1. Basım
Sayfa Sayısı : 256

Bir "Çevirgen" in Notları

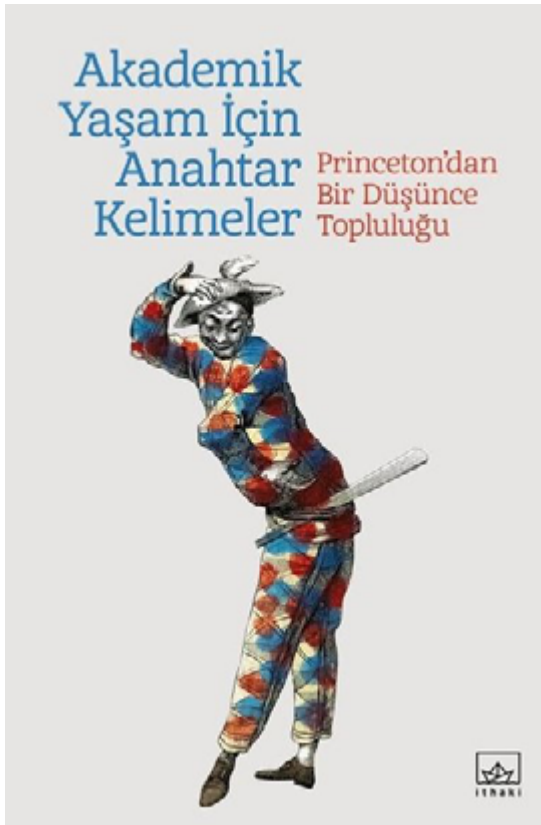
Yazar: Celal Üster
Yayınevi: Can Yayınları
Baskı Sayısı: 1. Basım
Sayfa Sayısı: 256

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Akim Koşuyor

Yazar: **Claude K. Dubois**
 Çevirmen: **Ferhat Sarı**
 Yayınevi: **Ginko Bilim**
 Baskı Sayısı : **1. Basım**
 Sayfa Sayısı : **96**

Akademik Bir Yaşam için Anahtar Kelimeler

Yazar: **Kolektif**
 Yayınevi: **İthaki Yayınları**
 Baskı Sayısı: **1. Basım**
 Sayfa Sayısı: **120**

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Yıldızlar Mektup Yazar

Yazar: **Nazlı Eray**
Yayınevi: **Everest Yayınları**
Baskı Sayısı : **1. Basım**
Sayfa Sayısı : **160**

Kedi ve Ölüm

Yazar: **Erhan Bener**
Yayınevi: **Everest Yayınları**
Baskı Sayısı : **1. Basım**
Sayfa Sayısı : **132**

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Nörobilim Zihnimizi Değiştirebilir mi?

Yazar: Hilary Rose , Steven Rose

Çevirmen: Meriç Öztürk

Yayınevi: Ginko Bilim

Baskı Sayısı : 1. Basım

Sayfa Sayısı : 112

Tanrıların Tohumu

Yazar: Herbert George Wells

Yayınevi: İthaki Yayınları

Baskı Sayısı 1. Basım

Sayfa Sayısı: 272

ÇOK SATAN KİTAPLAR

EDEBİYAT

1. Fahrenheit 451

Ray Bradbury, İthaki

2. İçimizdeki Şeytan

Sabahattin Ali, Yapı Kredi Yayınları

3. Fareler ve İnsanlar

John Steinbeck, Sel Yayıncılık

4. Olağanüstü Bir Gece

Stefan Zweig, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

5. Hayvan Çiftliği

George Orwell, Can Yayınları

6. 1984

George Orwell, Can Yayınları

7. Bilinmeyen Bir Kadının Mektubu

Stefan Zweig, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

8. Şeker Portakalı

Jose Mauro De Vasconcelos, Can Yayınları

9. Kuyucaklı Yusuf

Sabahattin Ali, Yapı Kredi Yayınları

10. Kürk Mantolu Madonna

Sabahattin Ali, Yapı Kredi Yayınları

11. Suç ve Ceza

Fyodor Mihayloviç Dostoyevski, Türkiye İş Bankası Yayınları

12. Göçüp Gidenler Koleksiyoncusu

Şermin Yaşar, Doğan Kitap

13. Simyacı

Paulo Coelho, Can Yayınları

14. Satranç

Stefan Zweig, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

15. Körlük

Jose Saramago, Kırmızı Kedi Yayınları

ÇOK SATAN KİTAPLAR

EDEBİYAT DIŐI

1. Momo

Michael Ende, Pegasus Yayınları

2. Mustafa Kemal

Yılmaz Özdil, Kırmızı Kedi

3. Gazi Mustafa Kemal Atatürk

İlber Ortaylı, Kronik Kitap

4. Hayat Cesurlara Torpil Geçer

Bircan Yıldırım, Destek Yayınları

5. IKIGAI - Japonların Uzun ve Mutlu Yaşam Sırrı

Hector Garcia, Francesc Miralles, İndigo Kitap

6. Seni Anlıyorum Çocuk

Dilek Cesur, Yediveren Yayınları

7. İmparatorluktan Cumhuriyete

Halil İnalçık, Kronik Kitap

8. Kalbin Temizse Hikayen Mutlu Biter

Hakan Mengüç, Destek Yayınları

9. Gerçek Tıp Yitik Şifanın İzinde

Aidin Salih, Yitik Şifa

10. Bağırmayan Anneler

Hatice Kübra Tongar, Hayy Kitap

11. Osmanlı Tarihinde Efsaneler ve Gerçekler

Halil İnalçık, Kronik Kitap

12. Türklerin Serüveni

Kolektif, Kronik Kitap

13. Ustalık Gerektiren Kafaya Takmama Sanatı

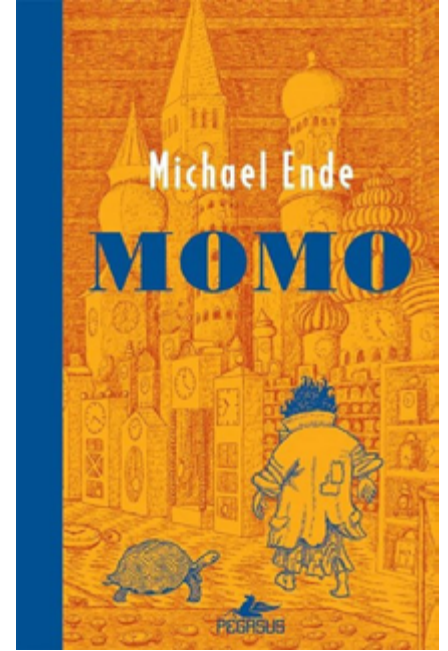
Mark Manson, Butik Yayıncılık

14. Seninle Başlamadı - Kalıtsal Aile Travmaları

Mark Wolynn, Solo Unitas

15. Hayvanlardan Tanrılara Sapiens

Yuval Noah Harari, Kolektif Kitap

gazete duvaR. 'dan oku

4.

[Bizi de üzdüler, sabah kalktık işe gittik...](#)

8.

[Ahlat Ağacı'ndan 'Bir Taşra Köpeği'ne](#)

13.

[İranda din ve devlet nasıl buluştu?](#)

17.

[Bülent Parlak: Dergiler gençlerin istediği yaşama yakın hale geldi](#)

22.

[Arzu Eylem: Çok Çağ, ütopya ve distopyanın birleştiği bir roman](#)

